

Hörsalmsgränd 31.

127 46.

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 20. apr. 1974

Nr. 30 (3918)

16. aastakäik

EPL-ist DN-is Toetust küsis ka soome press

Eestlasi üllatas 10. aprilli Dagens Nyheter, kuma nad selle üheksandalt küljelt äkki leidsid Eesti Päevalehe 29. septembri möödunud aasta lehekülje ülaoosa klisheeritult pildiga eesti algkooli spaleerist kuninga matustel. See oli nimelt illustratsiooniks DN toimetusslikme Osmo Vataneni (kelle isa oli soome tuntud ajakirjanik) artiklile "Invandrarkulturen behöver egen press" (Sissetändajate kultuur vajab oma ajakirjandust).

Osmo Vatanen ütleb, et Rootsis on see aeg möödas, kus usuti, et sissetändajad sulavad rootsi ühiskonda ja kultuuri – nüüd mõistetakse, et keele ja kultuuri vahetamine võib kesta mitut sugupõlve. Selle tõttu

ka kõneldakse sissetändajate omakultuuri ergutamisest ja toetamisest. Sellegipoolest on abi väga väike ja provisoorne.

Ainuke grupp, kes oma asju on suutnud paremini korraldada on baltlased: eestlased on oma kirjastus Eesti Kirjanike Kooperatiiv, oma ajalehed ja

ajakirjad. Ajalehed ja ajakirjad on aga majanduslikes raskustes, kuna neil on raskusi rootsi ärikuulutuste saamisega – põgenikud on hajutatud ja ei moodusta reklaamitegijatele mingit haviobjekti.

Järg lk 11

Lauljate uus põlvkond



Helene Lepperi laulustuudio on klavieri ümber kogunenud vasaakult pianist Helga Andrease, laulupedagoog ja stuudio juhataja Helene

Eesti lauljate uus põlvkond, kes on täitnud viimastel aastatel eesti üritusi Stockholmis, pärineb valdavas enamuses Helene Lepperi laulustuudiost.

Eesti Kultuuri Koondis korraldab pühapäeval, 28. aprillil kell 16 Stockholmis Eesti Majas Muusikalise pärasõuna Helene Lepperi stuudio perega, kellest

Lepper ise ning lauljad Helvi Klement, Mare Nõmm, Andres Kukk-Grosenius, Koidu Ventser ja Aleksander Pihl (EPL-foto)

ledest mitmed on juba üldtuntud lauljad.

Esinetakse solo- ja duettlauludega. Programmilise järgi on esinejateks sopran Helvi

Klement, meesosopran Mare Nõmm, alt Koidu Ventser, tenorid Aleksander Pihl ja Peet Valdas ning bassbariton Andres Kukk-Grosenius.

Kes olid hukatud Eestis?

Lääne ajakirjandus teatas Tass-i järele surmaotsustest okup. Eestis. Nagu läände saabunud sealsetest lehtedest selgub, määrati hukkamisele end. Narva Omakaitse liikmed Johannes Ojaveere, Eduard Külv, Herman Kaljula, Ilmar Sillard ja Vladimir Meriloo, kelle isiklikud varandused ühtlasi konfiskeeriti.

15-ks aastaks "range rezhimiga parandusliku töö kolooniasse" (niisugune on nüüd end. orjalaagrite ametlik nimi) mõisteti Johannes Jaakob ja Alfred Kirotsok, kelle elu päästnud "abivalmidus" KGB-le. Ka nende vara kuulub konfiskeerimisele.

Nagu kirjeldusest selgub, süüdistati kaebaluseid punaarmee sõjavangide hävitamises ning haarangute teostamises vene partisaanidele. Kohtuaktid oleval kestnud kuu aega.

Miks surmamõistetud varem kohtu alla ei seatud, ei teatata. Tõenäoliselt on nad vahemaal viibinud juba vangistuses või küüdituses Venemaal.

Küing SDS-is:

Vaba informatsiooni takistused asuvad teisepool Läänemerd

MALMÖ (EPL) – Mitte ükski eestlastest äratas imestust, kui Malmö liberaalne ajaleht Sydsvenska Dagbladet andis ruumi Riistast vene teadeteagentuuri APN kaudu saadetud "arvustusele", milles läti punaajakirjanik Robert Jevkalns kõige jämedamalt võltsis Baltikumi lähemat ajalugu rünnates Andres Küingi raamatut "Mis juhtus Baltikumis" (Eesti Päevaleht refereeris sõnavõttu 10. aprillil lehes). Andres Küing, kes kuulub imestajate hulka, ei ole jätnud vastust võlgu, et SDS lugejad ei langeks desinformatsiooni ohvriks.

Andres Küing tuleb kõigepealt meelde, et kui SDS möödunud aastal kõnesolevat raamatut arvustas, siis õnnestus lehel leida arvustajana nõukogudesõbralikku marksistikku

ajaloolast, keda esitati ainult kui "ajaloolast", jätkab: – Teisipäeval laskis SDS veel ühel marksistikul ja ajaloolasel (ja ajakirjanikul), seekord sovjetli oma, rünnata minu Bal-

tikumini-raamatut. Täna tšhelepanu eest, kuid peab see olema nii üheksiklane?

SDS viimane artikkel mehest, kelle nimi on Robert Jevkalns, Järg lk 11

Kaks töösturit autoõnnetustes Stockholmis

Viimastel päevadel on eestlastel olnud mitmeid autoõnnetusi. Ainult murdosa sekundist päästis raskel autoõnnetusel plastitöösturi Aleksander Kulli elu, kui talle Stockholmis Huddingevägeni Magelungsvägeni ristumisel suure kiirusega peale tormas noorukite auto, kus juhi kõrval istuv tütarlaps välja paistati ja surma sai. Õnneks sõitis teine auto eestlase masina eesotsasse ja ta ise pääses vaid ehmatusena – tema elupäästjaks oli kaitsevöö.

Aleksander Kulli, Huddinge-firma Atlantic Plast AB direktor ja omanik, jäi oma Mercedesega seisma punaste liikluseledele taha teede ristumiskohal. Kui tuled näitasid rohelist, startis ta edasisõiduks. Samal hetkel aga püüdis ristuvalt teelt teine auto vastu punaseid tuleid suure kiirusega edasi pääseda.

Tulemuseks oli, et vastu punaseid tuleid sõites auto põrkus vastu Aleksander Kulli masina külge ja nii jõuliselt, et

juhi kõrvalistmest istub tütarlaps paiskus autost välja ja sai silmapilkselt surma. Autojuht seevastu pääses kergemate vigastustega nagu Kulli, kelle auto kokkupõrkel tegi tiiru peale. Auto esimene ots mootoriga purunes, sisesõitnud auto aga purunes täielikult.

Kui Aleksander Kulli oleks jõudnud ainult meetri võrra edasi, oleks teine auto sõitnud sisse just juhiistme kohalt.

Autoõnnetuse tegi läbi ka Järg lk 11

EPL

Laupäeval, 20. apr. 1974

Uued sõbrad

Rootsi näib viimasel ajal ot-
sivat uusi sõpru. Olupoliitiliselt,
sest selle maa asend ida ja lää-
ne vahel on tundlik ja kus ida
lähemal asudes nõuab pidevat
"silitamist" allakarva.

Kui maailmapoliitiline si-
tuatsioon kunagi oli selline, et
Euroopas juhtis Saksamaa, siis
tuli seda "silitada" (mh. selle
kaudu, et koos Hitleriga anti de
jure tunnustus Stalini vallutuse-
tele Baltikumis, otseselt naab-
ruses), kui anglosaksid muutusid
tugevamateks ja saksilased
olid kaotamas, siis orienteeruti
läände — Inglismaale ja USA-
sse. Kasvava idariikide sõjalise
potentsiaaliga tuleb ikka ja jäl-
le arvutada, et vahekorrad juust
selles suunas oleksid korras ja
pingutused selles suunas on
kainud sellest saadik, kui
praegune peaminister marssis
rongkäigus koos kommunisti-
ku Hanoi Moskva-suursaadik-
kuga — tookord veel ametlikult
tunnustamata maa esindajaga.

Nüüd võeti Hanoi peaminis-
tri vastu kui eriti suurt sõpra
ülepingutatud aavaldustega ja
peaminister sooritas paljutä-
hendava sõprusvisiidi kommu-
nistlikku Poolasse, kellega ka-
vatsetakse alustada tööstus-
likku ja majanduslikku koo-
stööd lähema kümne aasta
jooksul.

Seega on asjal ka majandu-
spoliitilised aspektid, kuigi ko-
gemused äridest idaga sageli
on pettumusi toonud ja lootusi
mitte täitnud — nii nagu see
toimus neljakümendatel aastat
venelastele antud Myrdali-
krediididega miljardisummas.

Ettevaatlikkus ida suhtes oli
muidugi ka üheks oluliseks põ-
hjuseks, miks Rootsi eelistas
välja jääda Euroopa ühisturust
rühadest ja selle ühisturuga
lähemasse vahetada astumine
täheks neutraliteedi pinnalt
lahkumist. Neutraliteedi, mille
"sisustamine" viimastel aastatel
on väljaspool tekitanud mulje-
te, et sellele on tekkinud idakal-
lak, eriti kus peaministri avau-
dused suurima demokraatia
arvel viisid terava, peaaegu
diplomaatilisi vahetordi kat-
kestava olukorran.

Rootsis on USA-d kritiseeri-
tud liigutundlikkuse ja "eba-
loomuliku südametunnistuse"
pärast, kuid ka siin torkab sil-
ma, et avalduste teravus lääne
suunas ei ole kuidagi viisi pro-
portsiooniliselt avaldustega

ida suunas, millised on märksa
valituma ja ettevaatlikuma
sõnastusega, nagu alles äsja
Solzhentšoni väljasaatmise
puhul.

Sellel taustal saavutas Rootsi
alles hiljuti taas kuidagi viisi
normaalsed vahekorrad USA-
ga ning seda kinnitati suursaa-
dikute kohtadele saatmiseks.
Ilmselt oli leppimise motiiviks
läänesuutluse kartus, et pik-
kem vahetordi külmutamine
võiks Rootsiis tõugata veegi
kaugemale läänedemokraatia-
te ühisrindest, sest ka seal ei ole
märkamata jäänud idariikide
püüdlused omakorda profiiti
lühia USA-Rootsi vahetordi
halvenemise. On ju viimastel
aastatel lõvisoos rootsi riiklike
külastusist välitsuse niivool
suundunud idariikidesse, millise-
d on hoolikalt kutsutud ja
kutsuvad sellega ühtlasi välja
vastukülaskäigud.

Kui nüüd neid uusi sõpru lä-
hemalt vaadelda, siis ilmneb, et
tegemist on puhtakujuliste dik-
taaturidega, mida varjata ei
suuda kattenimetus "sotsia-
lismimaad". Ei ole mingi sala-
dus, et nendes maades valitseb
ühepartei despotia, ebanu-
maansus, inimõiguste rikku-
mine, teistimõtlejate karis-
tamine, üldine terror — sur-
maotsused langevad ja vang-
ilaagrid on tulvil. Riigipäeva-
lilge Anders Björk vaatles näit.
ühenduses Hanoi peaministri
külastusega tema režiimi ja
naelutas kinni, et see mingil
viisil ei erine teistest kommu-
nistlikest diktatuuridest oma
vägivaldusest.

Ilmselt oleks siin demokraat-
likul südametunnistusel, millele
siin maal ühked ollakse, põhjust
oma arvamist üelda ja protes-
teerida või koguni võtta tarvi-
tusele surveabinüsidi, nagu
see on toimunud läänediktat-
tuuride ja rassipoliitika suhtes,
kuid kuna uus sõprus on sõlmil-
tud nn. reaaliitlikult kainele
alusele, siis lülitatakse siin
tundud välja. Tunnete ventile-
rimine käib endiselt lääne suu-
nas. Loomulikult kõigutab see
tavallise, vähem poliitiliselt
informeeritud kodaniku
maailmapilti, sest ka tema
harjub nägema "sõpru" kom-
munismimaades, korruptsiooni
ning taunitavat imperialismi
suurtes läänedemokraatias
ning "vaenlasi" läänediktat-
tuurides.

Kodaniku pilt maailma olu-
korraast ja ohtude tegelikust
paiknemisest on aga ülitähtis
ühe maa enesekaitsevajaduse
tunnetuse seisukohalt. Eriti siis,
kui sõprade taga seisavad ain-
sad võimalikud vaenlased.

KLA

Kohalik elu

GÖTEBORG Maipidu

Endiste aastate eeskujul toimub
ka tänava Göteborgis Eesti Majas
mai vastuvõtu pidu 30. mail kl.
19.30. Pidu toimum E. Maja Klubi
korraldusel, ette on näha kirev
eeskava, rikkalik toiduallus, loteri
ja tants. Osavõtumaks 30.- isikult.
Kuna osavõtjate arv on piiratud,
siis palume peost osavõtjaid end
aegsasti registreerida tel. 23 11 24
(Joh. Pank). Kõik on teretulnud.
Ühtlasi tehakse teatavaks, et
Klubi ruumid on liikmetele ja kü-
lastele suletud suvevaheajal 1.
maist kuni 8. septembrini.

VÄLISKOMMENTAAR

Takerdunud konverents

Kevadpühade eel lõppes Euroo-
pa julgeoleku- ja koostöökonve-
rentsi esimese poolaeg Genfis, mis
oli pühendatud üldvaldustele ja
kestis äärmiselt kiirel ajal.
Pärast ligemale kolmenädalast
vaheajaga järgneb sellele teine
poolaeg, mis kestab umbes kesk-
suveni ja peab otsustama kogu
konverentsi saatuse.

Väljavaateld hinnates valitseb
üldiselt arvamine, et kuna konve-
rents on käigus olnud üsna kaua,
siis on vaevalt võimalik, et ta mõ-
nesugust tulemust ei anna. Lahti-
seks jääb aga küsimus, millise tu-
lemusega oleks tegemist.

Teatavasti on Nõukogude Liit
olnud kõnesoleva konverentsi al-
gatajaks ja selle ideeliseks õhuta-
jaks igasuguste diplomaatiliste ja
propagandalistiliste võtetega, mänge
seerjures välja ka Vene-Hiina
väidetavat tülil kui peibutusvahen-

dit lääneriikide meelitamiseks ja
relaandmistele N. Liidu soovidele
ühenduses tema kaudalgaletatud
Euroopa julgeoleku- ja koostöö-
konverentsi korraldamisega.

Tajajärks oli igatahes ette-
valmistava konverentsi kokkuku-
sumine Helsingis kolmekümne
kolme euroopa riigi ning USA ja
Kanada osavõtul, kuigi N. Liit
oleks meelsamini näinud mõlema
viimase emalejaajamist. Etteval-
mistavatel läbrääkimistel Heli-
ngisis leppisid kolmekümne viie
riigi esindajad möödunud aastal
lõpuks kokku päriskonverentsi
päevakorra kohta, koondades kõiki
küsimusi kolme sarja, millede
arutamine pidi olema kolme vas-
tava komisjoni ülesandeks konve-
rentsil Genfis.

Esimese komisjoni kompetentsil
kuulusid kõik julgeolekuga seotud
küsimused. Kuue kuu jooksul jõuti
selles komisjonis kokkuleppele al-
lul riikide suveräänsuse mõistes,
mittevahelesegamise teiste
maade siseasjadega ja jõe mitte-
tarvitamise praeguste riigipiiride
muutmiseks. Lahtiseks jäi aga
piiride mõeldav muutmine riikide
vabatahtlikul kokkuleppel rahulike
lääbrääkimiste teel, nagu seda
nõuavad põhimõtteliselt paljud
maad Ühendriikidega ja Saks-
Liidu vahelisele eesotsas.

N. Liit koos oma sulasriikidega
taotleb seavast praeguste piiride
puutumatuse kindlustamist üldse,
kardes nähtavasti oma mõjuvõimu
ohustamist vastasel juhul.

Edasi ei taha N. Liit leppida
informatsiooni avaldamisega riig-
kõigekskiude ja vägede ümber-
paigutamise kohta, mis on aru-
mises esimeses komisjonis. Kulude
osas kardab ta "riigisaladuste"
reemist, vägede ümberpaiguta-
mist püüab aga kaitseda väitega, et
andmed vägede liikumise kohta
võivat tekitada ainult "asjatut ra-
hutust" naabermaades.

Teise komisjoni probleemid on
mitmed lihtsamad, hõlmates koo-
stöö korraldamist kaubanduse,
kultuuri, majanduse, tehnoloogia,

teaduse, miljöohoolekande ja tu-
rismi aladelt. Tegemist on peami-
selt üldiste deklaratsioonide välja-
töötamisega, mis järgnevalt olek-
sid alusteks kahe- või mitmepool-
sete sobimuste sõlmimisele.

Iidariigid lihtuvad siin senisest
suuremat avameelsust mitmel
alal, aga ühenduses sellega nõu-
vad enestele ka nn. enimsoodusta-
tud eesõigust kaubandavahetusel
lääneriikidega Euroopas. Viima-
sed ei ole aga sellega nõus, kuna
iidariigid omaiitpooli ei taha ikka
veel lubada vaba sissevõtu väljast,
vaid soovivad ka edaspidi seda
piirata oma äranägemise kohaselt.
Peavastasteks nels valdustes on
Euroopa Ühisturu ja idablocki Co-
mecon'i liikmesriigid tulemusega,
et lahendusi ei ole seni leidnud.

Konverentsi kõige raskem osa on
siksi lagendud kolmandale komi-
sjonile, kus arutatakse inimste,
ideede ja informatsiooni vaba lii-
kumise võimalusi kõigi maade
vahel. Paljude välisvaatlejate ar-
vates on selle komisjoni saavutu-
siks ainult see, et Solzhentšini
pääses eluasegast sunnitud Sibe-
rii või millestki veelgi raskemast
karistusest. Usaldusväärsetel
andmetel Genfist on Nõukogude
juhtkond nimelt kartnud, et lääne-
riigid katkestavad Räämsaleva
konverentsi, kui Solzhentšonit
ühvavad ebanimilise saatuse. Seda
siinss püüdes oli muidugi sobi-
vaks lahendusks tema kiire väl-
jaastamine N. Liidust.

Mis puutub kolmandale komisjoni
otsesse, siis on seda tänaseni
pidurdanud N. Liidu ja tema su-
lasriikide vastusels nende ohjade
lõvendamisele olgu inimste või
ideede ja informatsiooni liikumisele
üle riigipiiride. Kuigi lääneriigid
taotlevad tavallise demokraatliku
vabaduse vähemalt osagi kehtes-
tamist idariikides, siis püüavad
viimased sellestki hoiduda. Oma
vastuseisu õigustavad iidariigid
väitega, et lõppedelõpuks olevat
valitsused ikkagi need, kes otsus-
tavad, mis ja kuidas võib nende
maades sõnida ja toimuda.

Tagamõtteks on nähtavasti hoo-
litsemise selle eest, et raudeeril-
detaguste ja maade ühiskondlikus
süsteemis ei tohi midagi muutuda.
Teiste sõnadega, seal kehtivad
kommunistlikud diktatuurid
peavad jääma püsima Nõukogude
Liidu ülemvõimuse all nagu seni.

Kõnelemata suuremat isikuva-
badusest idas on niilvisi muidugi
vähe väljavalateld ka vabamaks
ideede ja informatsiooni vaheta-
miseks ida ja Lääne vahel. Konve-
rentsi kolmandas komisjonis on
lõpmatuseni valelud selle üle,
kuidas vastastikuine informeer-
imine võiks toimuda. Lääneriikide
arvates peaks see sündima piira-
matult ühegi tasemele.

Iidariigid seavast lihtuvad sei-
sukohast, et vaba mõttevahetus on
mõeldav ainult valitsuste vahel.
Kõik allapole seda on nende arva-
tes ainult kurjast, eriti siis, kui see
sünnib lihtinimete tasemel. Nõnda
on vastaspoolte seisukohad konve-
rentsi kolmandas komisjonis ni-
ivõrd lukustatud, et kokkuleppeks ei
näi olevat mingit võimalust.

Kokku võttes viijah kõiki konve-
rentsi takerdumisele lahkimine-
vate tõekspidamiste taha. Kas sel-
lest suudetakse välja pääseda,
seda näitab muidugi konverentsi
eeleolev istungjärg. N. Liit paneb
sel puhul suuri lootusi oma
kevadisele manöövri, mis näeb
ette, et kolmes komisjonis taotle-
tavatele kokkulepetele peab igat-
hele eelnema nn. põhimõtteline
deklaratsioon, mille sõnastus oleks
iidariikidele teatud garantiiks, et
nad võivad kokkulepetele tehti tõ-
gendada vastavalt oma huvidele.

See lõhnab muidugi pettusega,
aga lääneriigid näevad selles siiski
üht võimalust omapoleks välja-
pressimiseks: järele anda ainult
siis, kui iidariigid teia tasuvad
suuremate inimvabaduste kind-
lustamisega. Sellest on olnenb tõe-
nõalikuks ka takerdunud konve-
rentsi lõplik saatus.

A.K.

Kohalik elu

STOCKHOLM
Möödemonstratsioon

Esinduse Naisring korraldab
pühapäeval, 21. aprillil kell 13 Eesti
Majas kevadmoodide demonstrat-
siooni.

Kohvilaud ja lauettekkand.
Pääsemad saadaval Esinduses ja
Eesti Majas pr. Auglit.

STOCKHOLM

Ettevõtjate peakoosolek



Eesti Ettevõtjate Ühingu Rootsis
peakoosolek peetakse Eesti Majas
esmaspäeval, 22. aprillil algusega
kell 19. Päevakorras koosoleku
rakendamine, aruanded, eelarve
ja tegevuskava, valimised põhi-
kirja järele ning kohal algatatud
küsimused.

Koosolekule järgneb ettekanne
TV päevauudiste osakonna toime-
tollimiskelt Ivo Grenzlit teemal
"Argipäev rootsi TV-s". Öhtusõõ
lõpuks, millele kui ka ettekannde
on teretulnud ka teised asjastuvi-
tatud.

STOCKHOLM

EK Naisseksitsioon

EK Naisseksitsiooni liikmeteõhtu
liikmetele ja nende külalistele
toimub Jakobil kiriku koguduse
saalis, Malmörögatan 5 reedel,
26. aprillil kell 17.00.

Kavas on Dr. Liidi Mägi ette-
kanne teemal: "Tänapäeva seisu-
kohti vaadates ja füüsilisest ter-
vishoiust".

HELSINGBORG

Naisringi kokkutulek

Ettevalitud takistuste tõttu on
Helsingborgi Eesti Naisringi
järgmine kokkutulek pühapäeval,
28. aprillil kell 15.30 Maria kogu-
duse väikeses saalis, Sõdra Stori-
gatan 22, teine korrus. Ettekanne
Irene Kõivult teemal "Ränna-
kul pilbilistele radadele Israellis". Te-
retulemast kõigile!

UPPSALA

Pensionäride
kokkutulekud

Uppsala Eesti Pensionäride
Ühingu kokkutulekud lelavad aset
Uppsala Eesti Kodu ruumides, Gei-
jersgatan 12 algjärgnevalt: 23/4
Arnold Kivimäe ettekanne "Tol-
talhete tootmine tulevikus", 30/4
Natalie Kääriku ettekanne "Eesti
muusika arenemine" ja 7/5 ke-
vadhoorja kokkutulek. Alguis kõigi
kokkutulekui on kell 15. Teretu-
lemast.

Elfriede
Lender
surnud

Elfriede Lender

Stockholmis suri 10. aprillil
Blackeborgi haiglas tuntud
eesti pedagoog Elfriede Lender,
Tallinna Lenderi gümnaa-
siumi asutaja ja kanaanegne
juhataja. Haiglas viibis ta vii-
mased neli aastat pärast ajut-
romboosist tekkinud halvatusi.

Elfriede Lender oli muide
esimese eestlasest Tallinna
linnapäe Vold. Lenderi abika-
sa ja ta on avaldanud huvitavad
mällestused, mis puudutavad
mh. ka viitlust Tallinna linna-
valitsuse ülevõtmiseks.

Kadunud jäävad leinama ti-
tar Iika Gorman abikaasaga ja
poeet dr. Henno Lender pere-
konnaga Stockholmis ning tütar
Juta Lender kodumaal. Poeet
Uno on teadmatuses.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhani Koka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi MoorToimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 170:-
Termin (4 kuud) kr. 62:-
Kuu kr. 17:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükikja: Eskilstuna-Kuiritens

Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Watergate-hoone ärisid pole häirinud Watergate

WASHINGTON (VES) — Sõna "Watergate" on kuulnud igati. Sellest ei ole enam tihti päevauudiste-päevauudiste-saadet ega ajalehenumbrit. Ning sama sageli, kui esineb sõna "Watergate", on kuulda juba ühtlasi, et kogu see Watergate skandaal on nüüd tühjendatud, et enam ei taha televisioonist päevauudiseid vaadata ega ajalehte lugeda. Põhiliselt on Watergate kahe partei omavaheline tüli, kus üks kukkus valimisvõitluse keerises rumalalt sisse ja teine katsub seda nüüd maksimaalselt ära kasutada vastase mahamaterdamiseks. Watergate skandaal on läinud maksumaksjale juba üsna kalliks. Ajalehe "Chr. Sc. Monitori" kokkuvõtete järele oli märtsi alguseks Watergate probleemid uurimiseks kulutatud seni juba 8,6 miljonit dollarit.

Seda on katses küsitud Washingtonis turistidelt ja isegi need on tihhti teadmatutes. Näiteks on Wa-

tergateks peetud "üht motelli", siis hipodroomi, õlireservuaari (nähtavasti Teapoti Dome skandaali tüüpi) või koguni silda Potomac jõel.

Tegelikult on Watergate kuuest suurhoonest kujundatud "linn linna". See hõlmab 10-aakrilist maala Potomac jõe ääres ja on uusim ning esinduslikum linnaosa pealinnas.

Watergate põhilase moodustab kolm suurt kooperatiiv-korterimaja, siis luksushotelli ja kaks büroomaja. Need paiknevad ümber mitme kõrgusastmega pargi, kus on fontäänid, ilusaid jalutusteid ja kõvikteid. Siin leidub ka kaks äri-arkkaadi, kus kokku umbes 50 äri.

Watergate ehitamine lõpetati 1967 kuujuures see oli maksma läinud 100 milj. dollarit. Siisneed korterimajad muutusid varsti otstavateks pealinnas. Siis asusid diplomaadid, kompaniide esindajad, riigitegelased jt. Watergate ihaldatud aadressi sisse endale, näiteks, end. kohtumister John Mitchell, kaubandusminister

Maurice Stans, siis Clare Booth Luce, senaator Jacob Javits ning terve rida inimesi show-businessist, äri alal jne.

Kuningas Hussein endine naine Muna elab alaliselt Watergate hotellis nn. presidendikorteris, makstes ruumide eest 160 dollarit päevas.

Watergate paljud ärid on hinnalt üle keskmise turisti ostuõhu. Eriti luksusele peetakse Gucci ja Saksi ärisid. Watergate "Mens's Shop" spetsialiteediks on lipsad, mille hinnaks 20 dollarit tükk. Kuid paljud ärid teevad head businessi ka Watergate skandaaliga. Näiteks on müügi kullatud ja hõbetatud nõeltest valmistatud elevant (republikanide sümbolmärgi) mille kuldkeklapil peas... Nende "suveniiride" hind kõigub 75 ja 225 dollari vahel.

Watergate üks viinapoodnik Rip Packman teeb head äri siltidega napsidega. Kui viinapudelitele tekkisid ajakohased "Watergate" etiketid, oli läbimüük tõusnud 35-50 protsenti.

Watergate skandaal tekkis teatavasti 17. juunil 1972, kui viis meest tabati öösel demokraatide valimispeakorraldust. Demokraatlik partei omas tollal ruumid Watergate büroohoone kuusandal korraldusel 2800 Virginea ave. Skandaal oleks kergesti võinud saada ka sootu teise nime, sest seda sissemurdmise operatsiooni juhtis vastav üksus Howard Johnsoni motellis üle tee. Ni oleks see võinud saada ka "Howard Johnsoni skandaaliks".

Demokraatlik partei lahkus Watergate büroohoonest 15. aprillil 1973, kolides üle Airline Pilots Assoc. hoonesse. Nüüd on see büroo juba aasta otsa seismus tühi.

Watergate skandaali on venitanud tüdri tundi ja päevast päeva juba ligemale kaks aastat. Kuigi nimi on saanud sellega juurde teatava skandaalse värvingu, ei ole Watergate ise selle all kannatanud. Hooneite valitaja ütleb, et viimaste aastatega on Watergate kinnisvara hind tõusnud 80 protsenti ja tõuse veelgi. E.



Ususõda Põhja-Iirimaal.

Kultuuri päevad paguluse 30-a. tähtpäeva puhul

Üldkoosoleku poolt äsja valitud Eesti Kultuuri Koondise juhatus pidas oma esimese koosoleku 2. aprillil Eesti Majas. Teatavasti valiti üldkoosoleku poolt tagasi esimees L. Laid. Ametisse jaotamine jäi abiesimeesteks T. Kinnap ja Kalju Lepik, sekretäriks E. Pettai ja laekuriks Leo Urm.

Toimkondade komplekteerimise võtsid endile: S. Viksten — aktisioonitoimikond, K. Saarsen — informatsioon, E. Pettai — kirjandus, O. Paju — kujutavkunst, H. Klisk — muusika, M. Kikerpuu — noortetoimikond, G. Ränk — rahvakultuuriküsimused, Lensi Rõmmer — teater, L. Parre — jüriskonsult.

Tegevusekava arutamisel — üldkoosoleku ettepanek EKK liikmete arv viia viiesajale — otsustati rakendada premeerimise süsteemi. Kõik, kes toovad juurde vähemalt 10 uut liiget, saavad tasuta graafilise lehe ja kõik, kes toovad vähemalt viis uut liiget, saavad G. Suitsu: "Kogutud luuletused" või vastavas väärtuses muud eestikeelseid kirjandusi.

"Eestilased 30 aastat Rootsis" tähistamiseks kavatakse tegevuskava võtta: korraldada koos teiste organisatsioonidega "Kultuuripäevad 1974", mis toimuksid oktoobrikuu esimesel poolel Stockholmis. Lähem kava välja töötada koos teiste eesti kultuurialal tegutsevate organisatsioonidega.

Eestis suri 23. veebruaril Paula Koppel, sünd. 10. märtsil 1885. Kadunu oli Tartus ENKS gümnaasiumi pedagoog.

Argentiinas suri 7. märtsil Gerta Saaring, n-nä Simson.

Kihnu saarel suri 27. veebruaril Eilshaus Mäes.

MUDETUD LEIBADE STOPPHINNAD

SPK on otsustanud, et kõva ja pehme leiva stopphindu alandatakse allpool äratoodud ulatuses alates 19. aprillist 1974.

Uued hinnad vastavad nendele hindadele (väljaarvatud moms), mida kohaldati pagarite poolt 27. veebruaril 1974. Nende hindadele tohib teha lisandit maks. 1,5 protsenti müügi äridesse ja suurtarbijatele. Lubatud kõrgendust tuleb partiidimüügil arvestada iga kauba hinnalt üksikult. Hindu sellele järgnevatelt kaubanduslülilt tuleb arvestada selliselt, et need marginaalid, mis kehtisid 27. veebruaril 1974 (väljaarvatud moms) kroonides ja öörides on täiesti muutumatud.

Otsus tähendab seda, et sellise leiva hindu, mis pärast 27. veebruaril 1974 on tõstetud rohkem kui 1,5 protsenti, tuleb alandada.

Teadaadend ja eeskirjad jne. seoses üldise hinnaregleerimisega üldhoidamiskava avaldatakse seerias Prisregler. Broshüürid on olemas läänivalitsuste hinnakontoris väljaspool Stockholmia ja statens pris- och kartellnämndis, Box 1611, 111 86 Stockholm.

statens pris- och kartellnämnd **SPK**

Kohalik elu

Göteborg
Personali Valgerannale

Valgeranna suvekodusse tolmub laste registreerimine, ühtlasi vajatakse perenaist ja koka.

Göteborgi Eesti Seltsi laste suvikodu Valgeranna Ugriarpi on eeloleval suvel avatud esimese vahetus 9. juuni kuni 7. juulini ja teine vahetus 7. juulist kuni 4. aug. Osavõtmaks lastelt, kes sõidavad 1962-68 kr. 200, va nematelt 225 krooni perioodi eest.

Laste registreerimise kul ka personali palkamisküsimustes (vajatakse perenaist ja koka) palutakse pöörduda järgmist isikute poole: Mari Nõmm, tel. 51 02 36, E. Liliste tel. 87 07 05 ja Matti Karilainen tel. 27 90 29.

Külastine Eestist kultuuripäevadele äratab kartusi

TORONTO (EPL) — Eesti Kesknõukogu Kanadas esimees Udo Petersoo ja rahvuskuultuurikomisjoni esimees Sigfrid Proom andsid ajakirjandusele informatsiooni Kesknõukogu vaadetest esinejate kutsumisele okupeeritud kodumaa eesti pagulaslaskonna kultuurilistele j.m. üritustele. Informatsiooni põhjastas kutsumine kirjanik Jaan Krossi kutsumine New Yorgi eesti kultuuripäevadele, mida Moskva ja KGB ka on lubanud.

Kanada kesknõukogu loeb, et siin on tegemist okupantide teadliku poliitika ja nn. kultuurisidemetega kätte all võimaluste leidmiseks otsekontakti saada pagulastega ja eriti nende noorema põlvkõlviga ja sealjuures KGB poolt juhitud. Eesti Kesknõukogu Kanadas ütlevad: Ühenduses Nõukogude Eesti kirjaniku Jaan Krossi esinemiseks New Yorgis eestlaste kultuuripäevadel Eestilaste Kesknõukogu Kanadas peab vajalikuks avaldada oma põhimõttelised seisukohad.

Meie ei mõista hukka kaasmaalasi kodumaale, meie hindame kõrgelt nende saavutusi kunsti ja teaduse alal ja meie austame nende kindlameelset hoiakut ja armastust meie ühise kodumaa vastu.

Meie teame, et ei ole vahet õige eestlaste vahel siin, või kodumaal, kuid meie teame, et on ka need, kes on määrinud oma käed kaasmaalaste verega, kes teenivad meie kodumaa orjastajate huvisid ja kellele eestlus ei loe midagi isiklike hüvede kõrval.

Jaan Krossi reisi Amerikasse sünnib kommunistlike võimude meelest hoides ja korraldusel ja kahjuks meie silmest punaste kaastõeliste ja sümpatiseerivate kaastõeliste. Kuigi see väljendus tundub ehk liiga rõngana, on see ometi tõsi, kuna Nõukogude Vene valitsusorganid ei lase kunagi midagi sündida, kui see ei teeni otsestelt nende poliitilisi püüdnusi.

Sellepärast EKN ei poolda nende Eesti pagulaste teguviisi, kes kultuuri sõutu nime varjus tegelikult

teenivad Nõukogude Vene kommunistliku huvisid. Võime olla päris kindlad, et esimesele järgneb teine, teisele kolmas jne. Kirjandus, kunst, muusika, teater — need kõik mahuvad kultuuri nime alla. Esimesed tulijad on ehk süüdlased meie rahva ja kodumaa hävitamise. Kuldasa võime meie neld tunda — meil puuduvad ju KGB teadmised.

Sellepärast EKN soovivat ka kaasmaalasi mitte osa võtta avalikest kokkuvõtetest Nõukogude Eestist saabunud kultuuritegelastega, kuna meie ei tea, keda meie oma kohalviibimisele austame.

Püüdkem hoiduda kõigist, mis teenivad meie kodumaa orjastajate huvisid!

Uudiskirjandus

Ilmus EELK häälekandja "Eesti kirik" nr. 3. Sisus luuletus "Ülestõusmine" Liili Anne Parlolt, artiklid Elmar Kuuslerilt (Ülestõusmise põhjaks), E. Viuhalt (Mõtted Juuseuse ristist), H.B. Rahamägil (Jumalast ja ta riigist), Richard Koolmeistrilt (Richard Maarjapäev), Oskar Puusepalt (Ligipääs Jumalale) ja Otmarr Pelloilt (Protestantism Eestis). Informatsiooni kogudustest jne.

KONSTANTIN PÄTS

President Konstantin Pätsil 100. aasta sünnipäeva puhul on Korporatsioon Fraternitas Estica Stockholmis välja annud pühendustõe vormis ja erakordset kaunis Otto Paju kujunduses teose "Konstantin Päts", mis sisaldab Eesti ajaloo neid osi, mis on tihedasti seotud riigimehe nimega ja Tegevusega. Saajures on uudiseks arvuks väljavõteted Konstantin Pätsi ajakirjaniku-perioodi artiklitest, milised leiti hiljuti Soomest. Raamatut on trükitud 1000 nummerdatut eksemplari antikpaberil ja Otto Paju suurte algustähtedega ja illustatsioonidega. Raamat on kõi-

detud linasesse rihhesse, millele on trükitud Konstantin Pätsi originaalne autograaf. Raamatut on võimalik saada aadressilt: David Papp, Rigagatan 2, 115 27 Stockholm, hind on kr. 55,- + saatelukul.

BALTISCHE BRIEFTE Nr. 3

Baltisakslaste häälekandja number on Lihavõttenumbriks. Sisus — baltisakslaste persoonaalid, toimetaja Wolf J.v. Kleist ümbrikirj Kanadast, informatsiooni baltisakslaste organisatsioonidest mitmetes maades. Juuresolevast noorsoosast selgub, et 29. augustil korraldatakse baltisakslaste noorse turismireisi Tallinna ja Riiga, mida toetab majanduslikult saksa valitsuse noorsoosast. Reis läheb välja soome laeva "Imatari" pardal Travemündest. Tallinnast viiakse baltisakslaste noored bussiga ka Tartusse ning sealt Riiga. Ette on nähtud loengud N. Liitu tutvustav loengud ja praktiline kolhooside külastamine. Riistat lennatakse tagasi Tallinna, kust laevaga sõidetakse Helsingisse, et seal asuda Travemündesse mineva laeva pardale.

A. Pisuke: Peame viima eesti muusika plaatide kaudu ka väljaspoole

Alfred Pisuke on eestlastele kindel mõiste – kvaliteedimõiste. Viulukunstnik ei ole aga kangeltski mitte ainult eestlastele, vaid ka väljaspoole tuntud, kuna ta korduvalt on tutvustanud võrrastele eesti heliloomingut ja äratanud õigustatud arvustajate ja publiku tähelepanu. 1952-st aastast peale on Alfred Pisuke kutselisel tegev Rootsi riigiringshäälingu sümfooniaorkestris. Läheneval Stockholmis Eesti Naiskoori kontserdil Stockholm Kontserthoone Grönewald-saalis 20. aprillil, on solitsiks just Alfred Pisuke. Sel puhul vestlesime kunstnikuga põgusalt.

Kuidas arkas Alfred Pisukese muusikahuvi? Ta ise jutustab:

— See oli isa, kes omas viiulil, millel ma esimesed värisvaid toonid mängisin. Ja siis sain tugevama aluspõhja juba Valga muusikakoolis. Konservatooriumini ma ei jõudnud, sest sõda ja raske ääd astusid vahele. Alles Rootsis asusin tõsisemalt oma väljaõpet jätkama. Katsin leivatõõ kõrval mitmete viiulipedagoogide juures: päeval jooksupois kalapoes, õhtul andusin viiulile ja nootidele. A. 1955 oli võimalus oma võtta suvekonservatooriumi tööst Itaalias Sienna linnas – see tähendas mulle palju edaspidises arengus. Olin siis juba ringhäälingu orkestris mänginud kolm aastat.

Orkestris tuleb muldugi mängida ulatuslikku repertuaari. Kas on heliloomingut, mis on muutunud eriti südamelelähedaseks?

— Kõige südamelelähedaseks on kahtlemata eesti heliloojate looming ja meie rahvamuusika.

— Ja rahvusliku eriladade on ka see, mida esitad Naiskoori kontserdil?

— Esimeseks palaks valisin "Scherzo" mille J. Brahms kirjutas üheksateistkümnendal sajandil. Sellel sonaadil ei ole aga õiget nime, kuna terve sonaadil kirjutatakse kolm heliloojat. Schuman, Brahms ning üks tundmatu helilooja kirjutasi igakühe ühe sonaadil osa. Tänapäeval mängitakse veel Schumani ja Brahmsi osasid eripaladena, kuid kolmanat osa peaaegu üldse mitte. Et mina kontserdil Brahmsi sonaadiosa esitan ei olene nüüd üksi pala sündimisloost, vaid selle toot, et see on meeldinud ja populaarne. Kalju Raidi loomingust esitan "Ricordanza" (meeldetuletus) ning sonatini "Concert Piece", mis meeldivad minule kõigepealt

muusikaliselt. Kaljo Raid kasutab nimelt rohkeid rahvaviisi ja eestipärast heli. Tahaksin publikule tutvustada üldse heliloojat Kaljo Raidi, kes Eestis oli juba tuntud tshellist ja mängib ka tänapäeval kitsakas ringkonnas Ameerikas. Kaljo Raid on kirjutatud mitmeid huvitavaid palasid tshellole ja viiulile, eriti eesti rahvamuusika alinelt. Konsterkavas esinev sonatini "Concert Piece" on minu teada esimakordsest esitamiselt. Juubelkontserdil saadab mind kilvaril koorijuhht Hilma Nerem-Mossinise.

Isiklikke kontserte oled andnud vaid kahel korral?

— Minu esimene kontsert toimus 1956. ja teine kümme aastat hiljem 1966. On huvitav, et see just nii on juhtunud, kuna kolmanda kontserdi olen kavatsesnud anda a. 1976. – järele eelmisest kümme aastat hiljem. Ilmne periooditeet on aga täiesti juhuslik. Iga kontserdi ettevalmistamine nõuab põhjalikku tööd ja palju aega. Elukutseline töö sümfooniaorkestris on samuti aeganõudev ning seepärast ei ole üldiselt võimalik tihedalt kontserte anda. Olen vahepeal pühendunud kaasa aidata lühimate esinemistega.

— Igal viiulimängijal on oma südamelelähedane ja väga isiklik viiul. Mitu viiulit oled omanud?

— Viiul, millel viimasel 25 aastat olen mänginud, on minu kolmas. Esimene viiul mille näppude vahele võtsin, oli isa omad. Sõja ajal jäi see kahjaks Eestisse.

Kui tuln Rootsi, kinkis kapten RANG minule viiul ja võimaldas esitada viiulilõppimise jätkamist.

Prague'na ja kolmas viiul on tuntud viiuliheljaaja Meeme Mälgil too valminud Geislingenis, Saksamaal. Mälgil on väga häid viiuleid ehitanud mitmetele solistidele.

Viilumeister tegutseb tänapäeval New Yorgis, kus tema ehitatud viiulid päris mitu tuhat dollarit tingivad. Olen viiuliga ülimalt rahul ja see on minule ka suureks sõbraks. On palju neid selkusi, mida koos oleme läbielanud.

— Viiul on tuntud ja tüüpiline muusikariist rootsi rahvamuusikas.

— Eestis ei saavutanud viiul kunagi seda osatähtsust rahvamuusikas kui rootsis. Minu teada ei ole tehtud ühtegi rahvamuusika pala otseselt viiulile, kuna Eestis oliid rahvapillideks peamilt kannel ja torupill. Viiul levis Eestis päris hilja – alles üheksateistkümnendal sajandil. Viiulit kasutati enam kvartetides või sümfooniaorkestrites kui tuli esitada klassikalist loomingu. Viiul passis aga väga hästi ka rahvamuusikale. Kui näiteks Eduard Tubin kirjutas oma "Tantsude" sarja, mis on puhas rahvamuusika, siis kõlab viiul emaklassiliselt ja vägevalt.

— Eesti muusika on alati olnud tugeva omapäraga ja selle esitamine rahvusvahelisel pinnal on alati olnud menukas. Ka tänapäeval komponeeritakse usinasti eesti muusikat – nii paguluses kui ka lkestatud kodumaa. Seda hilisemat loomingu on aga väga pitaralt esitatud laiemale publikule.

— Olen selles veendunud. On välja antud küll heliplaate uusloomingust, kahjaks aga mitte kuigi kvaliteetseid ja esinduslikke. Siin läanes on heliplaatide produtseerimine põhiliselt majanduslik küsimus. Paraku on vähe eidi tulihing ja metseene, kes esinduslike plaatlite tootmist garanteeriks. Juba ajaloolisest seisukohast oleks see aga väga vajalik ja usun, et ka ostjad leidsuks. Minu käest on tihit küstid, miks üks või teine pala ei ole sisse mängitud – neist on tuntud puudust. Konkretiseeriksion munda sõnad: Artur Kapi kapitaalne "Viime pih", kirjutatud orellile ja viiulile, Ed. Tubina "Si-kusaree lood", Juhan Aaviku "Fantaasia" jne. jne. Et ole tähtis, kes on solistid, kes on plaatlite produtsendid – tähtis on vaid, et eesti muusika leviks ja seda ka väljaspoole eestlast endid. Tehniliselt kõrgetasemeline heliplaalt pälviks kahtlemata huvi ka rahvusvahelisel. Praegu on meil aga peaaegu võimatu tutvustada oma muusikat väljaspoole – mele solistidepere ei suuda üksinda läbi viia sellist "selgitustööd".

Kodumaa on olukord veelgi raskem, kuna seal rõhutakse muusikat ka poliitilist. Kuigi rõhutamise muusika osas ei ole nii ulatuslik kui näiteks kirjanduse osas, jõuab väga väike arv uusloominguid nootide nok trükkimisega, – veel vähem heliplaadile sisse-mängimisega. Siin oleks eestlastel vabas maailmas võimalus panust anda. Kui näiteks Rootsis Eesti Kultuuri Koondis oma muusika-sektsiooniga otsiks kaastööd Ameerikas peanisel eesti nootide alahoidmisega tegutseb kontrabasskunstniku Ludvig Juhl fondiga ja teiste organisatsioonidega, kes enda eesmärgiks on võtnud eesti muusika toetamise teistes maades, siis saavutaksime ülemaaimes koostöö. Kui koostööd leumeks heliplaatlite väljandamine ja produtseerimine, oleks meil kergem eesti muusikat ka rahvusvahelises muusikasfääris viia. Eesti heliloojate instrumentaalloomingu, koorilaul ja rahvaviisid on väärt seda.

Intervjueeris: TARMO SEPP



Alfred Pisuke (EPL-foto Tipso)

Uudiskirjandus

UURIMUS PROF. VÕOBUSELT

Asja ilmus trükist prof. dr. Artur Vöobuse teos peakirjaga: "Handschriftliche Überlieferung der Memre. Dichtung des Jakob von Serug". Kahes köites.

Jakob, süüria autor (surnud 521), on üks suuremaid kirjanikke, keda Mesopotamia on iganes näinud. Tema looming, mis rõhuvas enamuses koosneb meditatsioonidest seotud kõnes, on väga ulatuslik. Eriti aga vaimuse poolest on sellel erikoht.

Teose eessõna kirjeldab, et süstemaatiline käsikirjade kogumine on alanud juba kodumaa ja alles nüüd on see lõpule jõudnud, nõnda et teos võib ilmunna hakata. Need kaks köidet on ainult suurtele kogudele ja sarjadele pühendatud, kuna lalalpillatud tekste käsitleb kolmas köide, mis praegu trükkis.

Autori prof. dr. A. Vöobuse kauaaegsed otsingud on viinud ülalustilikkudele avastustele, mis toovad esile sentimendmatuid ürikuid. Eriti palistavad välja avastusest tehtud Zafarani kloostri, Ida-Türgis. Kes klooster on üle elanud kõiki tormid ja hävingud ja selle toot on siin käsikirjalised aarded võinud säilida, mis mujal enam ei esine. See on otse legendaarne käsikirjade kogu, millele senini keegi ei ole lligi pääsenud.

Teos jääb põhjapanevaks ja loob eeldused nende allikate kriitiliseks vijaandmiseks. Arvestades loomingu ulatusega, kulu selleks vähemalt üks ilmpölv. Teose väljaandjaks on Louvain ülikool Belgias.

"BOOKS ABROAD" TALVENUUMBER

Talvemuumbriga alustas dr. I. Ivaski toimetusel ilmuu rahvusvaheline kirjandusajakiri "Books Abroad". 46. aastakäiku. Numbris on 80 lk. artikleid ja kommentaare kaasaegse kirjanduse arengu kohta Euroopa, Aafrika ja Lähis-Ida maades. 140 lk. on pühendatud kriitikale: enam kui 250 retsensiooni tänapäeva luulest, proosast, teatrist, kriitikast ning kirjanduslikest stipendiumest ja auhindadest enam kui 50 keeleprikonnast.

Avartiklid on pühendatud teemale "Müüt kaasaegses kirjanduses", milledest selgitatakse vilse, kuidas kirjanikud rakendavad mütseid kui ka moodsaid müüte oma loomingus. Eestlastele on huvipaeluvar M. Vowles'i kirjutis "Müüt Rootsis. Sven Delblanc'i 'Homunculus'". Pärast Strindbergi on Pär Lagerkvist, kuid ka filmiprodutsent I. Bergman püüdnud tõlgendada inimese sise-maailma müüditse visioonide abil. Delblanc'i "Homunculus" ristuvad James Bond ja Kierkegaard, nagu märgib autor. Kom-

mentaardid toovad ülevaate prantseese kirjanikust M. Butorist, mälestusküllu H. de Montherlanti'ist ning artikleid ungari noorelt surunud luuletajast Attila Jozsefist, Rumeenia kaasaegsest teatrist, neljast itaalia kirjanikust ning Niigeria ingliskeelsest luulest.

Toimetaja Ivaskilt on ülevaade ajakirja saavutustest ja kirjandussahindadest USA-s.

Eestlastest kaastöölistest vaatleb prof. P. Saagpakk rootsi kirjaniku S. Arnéri romaani "Byta människa", mis käsitleb täna Stockholmis noorust.

Prof. V. Terras, slaavi kirjanduse ja keelte eriteadlane, retsenseerib Temira Pachmussi toimetatud, Münchenis 1972 ilmunud vene eksiliskirjaniku Zinaida Hippuse kirjavahetust valmtegelaste Berdjajevi, Adamovici jt. Ta vaatleb ka Moskvas ilmunud V. Kirpotini teost Dostojevskist ja New Yorgis ilmunud poeetikaalast raamatut "Versification: Major Language Types".

Teatrilata teadlane M. Valgemäe käsitleb A. Smithi näidendi "Org-hast" esitamist britilase P. Brooki loodud teatritrupp.

Eesti kirjandusele on numbris pühendatud arvustust dr. J. Kurmanilt Valno Vahingu teoste "Kaemus" ja "Sina" kohta. Kriitlik märkib, et osale lugejast jääb Vahingu looming mõistmatuks, osa peab teda tähtsaks läbimurde tänapäeva eesti kirjanduses, kellelt võiks oodata edaspidi pikemat proosateost.

"KEELEUENDUSE ÄÄRMISEL VÕIMALUSED"

Peatselt ilmuu uustrüks Joh Raviku "Keelueunduse äärmised võimalused". Ette tellides kuni 22. aprillini on raamatu hind Rootsis 40,-, mujal vastavalt rahakursile, hiljem 45,-. Hinnas (koos saatekulu) võib tasuta raamatu ilmunisel. Tellida aadressil: Instituut for estnisk språk- og litteraturforskning c/o Stockholm 50. Tel. 08/15 01 60/1338, postitööd 35 45 37. Stockholmis võtavad tellimisi vastu ka Eesti Kultuuri Koondis (tel. 113 31 16) ja Eesti Komitee (tel. 11 59 78).

Juubeleid

Stockholm-Blackbergis tähtistas oma 75-ndat sünnipäeva Ida-Marle Puusepp.

Stockholm-Räckstes tähtistas oma 60-a. sünnipäeva Helga Vilhelmine Truus.

Stockholmis tähtistas oma 50-a. sünnipäeva Harry Piir, end. Stockholmis Eesti Tennisklubi SET esimees.

Kirjandite võistlus noortele üle maailma

Eesti skutide ja gaidide malevad USA-s koostööd Eesti Rahvuskoomiteega USA-s kuulutavad käesoleva välja kirjandite võistluse noortele. See toimub kolmes vanuseklassis ja on soovitatav kõikidele eesti noortele, eriti skautid ja gaidiüksustele ning eesti koolidele.

Võistluse teemadeks on:

1. grupp vanuses 8–10 a. A. Minu Kodu. B. Päev mererannas, järve ääres, väljasõidul. C. Minu esimene laager.

2. grupp vanuses 11–13 a. A. Üks meeldejäänud päev, meeldejäänud sündmus. B. Vabariigi aastapäeval, võidutuli, Eesti Päevadel.

3. grupp vanuses 14–16 a. A. Olen eesti noor (millest tunded seda, mis teed, et olla eesti noor). B. Minu huvialad (Mis huvitab mind ja mis mulle meeldib). C. Minu tulevikuvärsused (Kuidas valmistan selleks).

Tööd esitamine tähtpäävaks on 1. nov. 1974. Need tulevad saata märgusõna all koos kirjutaja nimega skm. Gaston O. Randvee nimele aadressil: 220 Mansfield ave., Willamint, Conn. 06226 USA või gdr. Virge Hinti nimele aadressil: Tunagatan 3 A, 753 37 Uppsala, Sweden.

Võistlustöö suurde ümbrikkü lisaada väike kinnine ümbrik mis sisaldab kirjutaja õige nime, sünniaja, skautliku üksuse, eesti kooli ja aadressi.

Kirjutiste hindamiskomisjoni koosseis tehakse teatavaks hiljem. Hindamiskoe tulevad ainult võistlusteemadele kirjutatud tööd. Kirjutised peavad kajastama noorte omi mõtteid ja olema nende oma loominguvili.

Hindamisel ei panda erilist rõhku ortograafilistele keelevigadele, küll aga noorte omapärasele stilile ja väljendusviisile. Hindamistulemused tehakse teatavaks 24. veebruaril 1975.

Auhindu on igale grupile ette nähtud kaks järjimeses suures, pluss ergutussauhinna komisjoni aräranagemisel.

I auhind nooremale grupile 20 dollarit, keskmisele 25 dollarit ja vanemale 40 dollarit.

II auhind vastavalt 15, 20 ja 30 dollarit.

Hindamiskomisjoni on õigus jätta munda auhind välja andmata kui tööde väärtus seda ei luba. Auhindade tulnud tööd avaldatakse noorte ajakirjades ja ajalehtedes.

Eesti skautide ja gaidide malevad USA-s soovivad noortele kirjutajatele edu ja õnne.



Laupäeval, 27. aprillil toimub Norrköpingis, Lilla Teateris Göteborgi Eesti Meeskoori kontsert, mis algab kl. 18. Juhatab Eero Tarjus. Solistikas on sopran Helvi Klement, klaveri-saatjaks Helga Andree. Püüdi Göteborgi meeskoor oma juubelikontserdil m.a.

Kirjanduslikel leiuretkedel

Herbert Salu: Posthobustel Jõh-vist Rooma. Esseide kogu 300 lk.

Kaas: Karin Luts, Lund, 1974.

Rõõmuvastaval kombel on jälle ilmunud midagi, mida sünn harva näeb — kirjanduslikud esseed. Raamat sisaldab neli viis. Esimene, mis ka teosele nime on andnud, jälgib üht realsikerdust. Realsimeheks on Eestis elanud saksa kirjanik August Kotzebue, oma kaasaeglasest Goethest tol ajal kuulsamgi ja kogu Euroopas tuntud. Ta asub aastal 1804 Jõhvis Rooma-teekonkonnale ainsal tol ajal võimalikul moel — postitõllas. Nädalaid kesteve reis oli mitmeti segaküsimislik ja andis sügavalt ning kaunelt elamusi. Juba reisi ajal Jõhvis ja sõit Peipsi kallast mööda Tartu poole on läbi põlmutud erakordsete sündmustega. Tartus pakub üliõpilasele kirevat pilvi äsja taasavatud ülikoolis (mida just parajasti kavatses Pihkvasse ümber kolida). Postitõlla väljasõit varahommikul mõnest õõhmisloost oli pidulik ning äratas kogu küla või linnakese tähelepanu.

"Eiustad plaksuvad, rattad kolle-vad kivisilte, tõllaaknad täris-avad, koerad hauguvad, tänavapõisid hüppavad teila püdmets külge rippuma, teenijadõrduku ruttavad värvavale, kogu linn vaatleb ärasõitu. Postiljon puhub sarve."

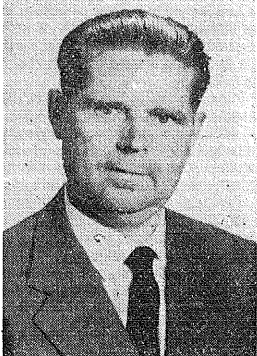
Ona tähelepanekud pikal teekon-nal on Kotzebue avaldanud kolmekümnelt realsikerduses. Roomas käisid ka maakeelse kir-jutanud lüteraadid Masing, Mann-teuffel ja Körber, kellede muljed ja elamused võisid enam-vähem sa-masugused olla, sest realsikerdus oli sama. Reisiraamatuid nad pole kirjutanud — nende teosteile ei oleks ostad leidnud, maarahval püudus otustajad ja lugemissoosk.

Sama Kotzebue tegi läbi veel ühe pikka reisi, aga seekord mitte omal soovil. Ta küüditati Siberi vang-laagritesse, pidas oma kannatus-teid päevikut ja avaldas selle pä-rast vabanemist kahekönnelise raamatuna. Kuulsas draamakirja-niku teos levis kiiresti niilähsti saksakeelsena kui ka arvukate tõlgetenä ja äratas kogu Euroopa haritlaskonnas suurt tähelepanu. Esimest korda võidi lugeda, kuidas Venes võetakse inimesi kinni 1600 juures reisi või sõjase võidist ja küüditatakse Siberisse ilma iga-suguse kohtumenetlusega ning ilma et asjaosaline kunagi teada saaks oma süütegu. Essee "Kirja-niku Siberi-päevik aastast 1800" annab pildi ka meie inimeste va-rasemaist Siberisse saatmistest ja sinna igavesti kadumistest. ei teh-tud ju vahet "kõrgete" ja "mada-late" vahel.

Aastal 1921 sai Gustav Suits Tar-tu ülikooli professoriks eesti ja ü-lidise kirjanduslool alal. Noortele uurijatele avanes võimalus tegelda eesti kirjanduslool probleemidega. Essee "Esimene harjutustöö Tartu ülikooli kirjanduse seminaris" kä-sitab Albert Kivikase seminaris-tööd Henrik Visnapuu luulet. Ki-vikaks oli avastanud, et Visnapuu on oma noorpõlvluuletusest kirjut-aanud vene luuletajate eeskujul. Vi-snapuu ja venelaste tekste võrreldes oli ta leidnud, et mitmed luuletused

on kirjatud "nagu ühe sulega". Visnapuu ise oli Kivikase semina-ritöö oponentiks. Ta valdies äge-dasti vastu ja elitas iga-sugust vöö-rast mõju. Asi läks ka ajalehte-desse, sai seotõttu laenua ulatuse ja valgustab nõnda meie kirjandu-selu Vabariigi algul. Nii näitaks iseloomustab August Alle oma "kriitilistes groteskides" Visnapuu laenude probleemi ja viis, kuidas ta koos Richard Roh'tiga püüdis "eesti kirjanduse sõõli futurismi talmelava ühes ehitada".

Uurimuses "Seld umschlungen, Millonen" (1968) selgitas Herbert salu Schilleri "Rõõmulaulu" mõ-



HERBERT SALU

julugu Skandinaavias ja Baltimail. "Mõjulugu" on Salu poolt tarvit-u-sele võetud uus oskussõna saksa "Wirkungsgeschichte" vastena.) Teistes kirjandustes on vilmasel aastal intensiivselt uuritud, kuidas ühe või teise autori looming on lu-gejaskonnale ja hilisemale kir-janikele kord suuremat, kord väiksemat mõju avaldanud. Käe-solevas teoses avaldatud kirjan-dusotsioloogiline uurimus "Lill tärkav su hana pinnast. Tähelepa-nekuid Juhani Livi luule mõju-loost" on esimene sellelaadiline vaatus eesti kirjanduses.

Livi puhul on selline vaatus eriti huvitav, kuna Juba mõnda aega võib märgata huvi tõusu tema lau-le vastu. Uurija pütab selgitada, kuidas on toimunud Livi luule po-pulariseerimine, milline osa tema luulet on osutunud elujõuliseks ja mis põhjusel. Analüüsitud on 28 luuletaja toodangut (ajavahemik-ust 1902–1972), kus on Livi "mõ-tet ja meelt" edasi kantud ja aja-kohastatud. varasema ja hilisema mõjuloo erinevust jälgitakse Ernst Enno ja Kalju Lepiku luuletuste varal.

Kõige elujõulisemateks on osu-tunud Juhani Livi luulepildid "must lagi" — toa on must lagi, aga samuti ka meie ajal, mis "ahelais väänleb" —, "nõmm" (igav liiv ja tühl välil), "vari", "mesipuu poole", "langev kase-leht", "talvine ühane". Kõiki neli pilte võib kohata luuletajail nii pagutuses kui ka kodumal.

Essees "Isamaalaul" avab Salu uue perspektiivi meie hümni ajaloo suhtes. Erinevalt varasemalt

hümniluurijale näitab ta, et meie rahvushümni on välja kasvanud laulukooride kodupaiga-hümni-dest, see on "Isamaalaul". Isamaa tähendas kodupaika, sünnipaika. Kui Jannsen oma lehe esimestes numbrites aastal 1857 ära trükkis sõrvelaste isamaalaulu — Sörve poolsaare ülistuse: "Sin olen minna sündinud, (Sin olen illes kasvanud.) Oh armas, kallis isaa-ma", siis defineeris ta samas lehes isamaa mõistet järgmiselt: "Igga inimesel on se tõi mead, kus temma kakkis seisnud, kus ta es-simesed sännad emmaga räk-i-nud, armas ja kallis ja nimmetab sedda isääransil ommaks Issa-maaks: se ta kånneleb ja laulab heab melega".

Jannsen ja Koldula on kirjutanud rohkesti "isamaalaulu". Hilumaa pastor Rinne tõi Viitburist, kus ta oli vahepeal kooliõpetajana töötanud, uusi impulsse. Nii lauldi 1869, aasta laulepoel Tartus esimest korda Jannseni laulu "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm", mis oli välja kasva-nud eesti laulukooride "isamaa-lauludest" ja teatavalt mõjustusi saanud Soomest.

Jannseni laul meeldis koorilau-lajale lihvrid, et seda ei unustatud, vaid hakati kogu maal laulma isamaalauluna kõrvuti kelsirila-luga. Varsti aga tuli arusaamatusi ametivõimudega, kes hakkavad takistusi tegema eesti isamaalau-lu laulmiseks: selle laulmise ajaks ei tohi püsti tõusta ega müsti peast võtta, nagu rahval oli kombeks saanud. Teised väidavad jälle, et istudes ja mütsiga ei sobi ka laulda laulu, milles palutakse õnnistust oma isamaale. "Postimehe" juht-kirjanik ohkab: "Kudavilsi siis lauljad peavad olema? Istudes ega püsti seistes ei tohi, kas peab vist pikalt lütsima? Ja milline peaks olema peakate? Palja päi ei tohi laulda, mütsiga ka mitte!

Vanade ajalehereferaatide põ-hjal esitatakse mõned illust-raatsioinid ametivõimude vahelees-gamistest "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" laulmise puhul. Estonia teatrimaja nurgakivi panekus on kavandatud pöö eestikeelsele osa. Raha maja ehitamiseks on rahvas ise kokku pannud, riigilt teotist pole saadud, 90 protsenti püüdis-te venekeelseist ettekannetest aru ei saa — miks ei tohiks nilsu-guse pöö programmis olla ka ees-keelsele osa? Lõpuks oli etta näht-d "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" ühislauluna. Aga kogu aktus kee-lataks ära, kõnetooli ja vanikud ehituspiltsil tuleb põlvitsemistri korraldusel kohe kõrvaldada ja rahvas laialt saata.

Teatrimaja valmib 1913. aasta sügisel. Jällegi samad takistused aktusel. Teatrinõukogu ilge K. Päts teatab juba aktuse algul, et kuberner on keelanud "Mu isa-maa" laulmise. "Aga rahva tunne võib end avaldada ka sõnadeta," ütleb Päts aktust lõpetades. See-peale tõuseb J. Tõnisson üles ja hüüab: "Elagu ilma lauluta Ees-ti!" Järgnev valmistatud hurraahüüeskoosolijad lahkuvad oma teatrimaja avamisaktuselt isamaalauluta.

Nagu näeme, on esseede teemad väga aktuaalsed. Võime võrrelda

Millest Genfi läbirääkimisil kõneldakse

GENF (EPL) — Juba pikemat aega arutab II SALT-konverents Genfis nukleaarrelvastumise pil-ramist, kuid tulemusteta. Esimene SALT-kokkulepe, mis sõlmiti 1972 määras kindlaks ainsat rakettide arvu. Sellele kokkuleppele vasta-valt võib Nüukogude Liidu olla 2358 (neist 1618 maa- ja 740 mere-) ning USA-l 1700 raketti, neist 1051 maa- ja 658 mereraketti.

Aatomipompe kandvate lennu-ките arv jäi piiramata. Samuti ka rakettide poolt kaasavõetavate lõhkekehade arv. Lisaks kindlus-tab kokkulepe kanderakettide mo-derniseerimise. See võimaldaks Nüukogude Liidul asuda suurra-kettide SS-18 ehitamisele. Need raketid võtavad kaasa juba mitu lõhkekeha. Ka on teada, et Nüuko-gude Liit tootis 1973. 255 uut raketti allveelaevadele ja 90 maaraketti.

Seni tasakaalustas Nüukogude Liidu kanderakettide ülekaslu (2358:1710 vastu) USA nukleaar-lõhkekehade ülekaal. See tasakaal on nüüd ohus. Aastal 1973 oli USA-l nukleaar-lõhkekehi pormiennu-ките (arvult 455) jaoks 2460, ma-rakettide jaoks 1554 ja allveelaev-ade jaoks 3616. Aastal 1975 peavad need arvud olema vastavalt 2460, 2154 ja 5120.

Genfis, II SALT-konverentsil, esineb peamise kõnealana mit-me lõhkekehade kanderakettide küsimus ehk "n. MIRV-süs-teem. Selle süsteemi väljaehita-mine on praegu käsil Nüukogude Liidus. See on ähvardus USA vastu.

Venelasi häirib jälle USA uus militaar-eelarve, 86 miljardit dol-larit. See on 7 miljardit dollari verra suurem kui eelmise. Peaõhik selle eelärve kasutamisel asetatakse uute relvade konstrueerimisele, samuti suuremate lõhkekehade loomisele interkontinentaalsele rakettide jaoks.

200 aasta este toimunud Rooma-reise ja Siberiasse küüditamisi nüüdisaegsetega, mõtleme meie rahvushümni keelustamisele võõra võimu poolt enne ja nõud, mõis-tame Livi luulepildide kallasole-va viljastava mõju põhjust. Uueks avastuseks on rahvushümni tekke-lugu "Isamaalauludest". Teatava kirjaniku (antud juhul Juhani Livi) mõjuloo uurimine on meie kirjan-duse suhtes esmakordne ettevõtte.

Tuleb väga soovida, et Herbert Salu oleks võimalusi oma uurim-istööd jätkata ja selle tulemusi lu-geja ette tuua.

HELMEL ELLER

Seni oli nii Nüukogude Liidu kui ka USA sihiks relvastumisel "kindel vastastikune hävitamine". See pidi võitma tuumasõja alga-tamise. Arvestati, et vaenlase esimene löök ei hävita veel kõiki tuumapompe, ja et neid võidakse kasutada siis kättemaksuks (rün-daja linnade hävitamiseks). Vii-maste kaitseks hakati tootma tõr-jerakette.

Nende arvu piiramine on nüüd SALT-konverentsi ülesanne. Ka soovitakse nüüd piirata interkon-tinentaalse kanderakettide arvu (säilitada 1972. aasta tase), samuti nende lõhkekehade arvu, millega mitu iseseisvat ja eraldi märki sunnatavat lõhkepead. Rõhuta-takse, et uus SALT-kokkulepe tuleb sõlmida laengust uuest tehnoloogii-lest arengust.

Kokkuleppe sõlmimist takistab näiliselt mõlemapoolne tahe — saavutada enne ülekaal võidurel-vastumisel. Ka avaldub relvastu-misel nüüd see Moskva soov — juba esimese lõõgiga lõkvideerida kõiki vastase aatomirelvade varud.

Saileks ehitabki Nüukogude Liit nüüd suurrakette tüübi SS-15 kuni 10 nukleaar-lõhkekeha kandmi-seks. On olemulik, et see rünnak ei taba aatomi-allveelaevu, millede kanderakettide võimaldavad siiski vastulöögi andmise (UU).

J. Saarniit TV-saates

TORONTO (ME) — Kanada tele-visionisaatja CFTO küsis oma 13. veebruari hommikuses uudis-teesaates kunstnik J. Saarniiti ja Toronto ülikooli vene kirjanduse professori G. Zhekulinit 20 min. kestnud saates näidati Stalin-aege sunnibõlagaagi eel nii nagu J. Saarniit need 25 a. tagasi isiklike elamuste järele Siberist lõuendile oli jäänud.

Uutlust läks otse saatesse. Kü-simused olid: kas N. Liidu kunst-niku ja kirjaniku võivad vabalt ilma tsensuurita avaldada oma seisukohti, elu, tollistamine, kui-das sattusid mõneliseeritud Sibe-riisse, kas N. Liit loob uut inimkonda?

Kunstnik J. Saarniit on varemalt neli korda esinenud TV-s demon-stratsioonide pildidega kommunismi olemust.

IRA LÖFVANDER & CO AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm
Tel. 32 21 40

För leverans i SSR finns följande bilar:

Modell	Totalpris Sv. kr.
Moskvitch 408 IE.	14.191:50
Moskvitch 426 IE.	16.104:—
Moskvitch 412 IE.	15.433:—
Moskvitch 427 IE.	17.278:—
Zhiguli VAZ 2101.	15.433:—
Zhiguli VAZ 2102.	16.775:—
Zhiguli VAZ 2103.	17.446:—
Zaporozhets VAZ-968	9.729:—

Leveranstiden beräknas till cirka 6 månader

Vi reserverar oss emot eventuell kursförsämring Rubel/Sv. kronor.



Göteborgis korraldatud Invandrarverketi rahvusvahelisel pool Kunstimuuseumi ruumides esines ka Eesti laulugrupp "Lemmikud" (pildil esimesena). Gruppi kuulusid Linda Mäehans, Aili Aasa, Marita Idavain, Linda Peet ja Siim Broberg (EPL-foto Kopler)

80 000 ameeriklast olid mullu N. Liidus

WASHINGTON (VE) – President Nixon'i N. Liidu sõbrustamise poliitika on kaasa toonud olukorra, kus mõlemad riigid üritavad vastastikkuse koostöö raamides ka tähedamat omavahelist läbikäimist. Ehkki ameeriklased on viimasel ajal hakanud kriitilisemalt vaatama Kremli kokkuleppe poliitika taotlustele, on mõlemas suunas vahetatud turistide, äriteeste, teadlaste, sportlaste ja mitmesuguseid kultuurilisi gruppe ning USA ajakirjanduses on siin ja seal hakatud nende reise kohta tegema analüüse ja kokkuvõtteid, milleid on huvitat jälgida.

Üldise reeglina nenditakse, et USA-sse saabuvat venelastel on palju vabamad võimalused liikumiseks kui Venemaal sirduvat ameeriklastel. Märgitakse siiski, et venelased on teinud viimasel ajal ameerika turistidele liikumisvabaduse andmisel mõningaid järelandmist, kuna nad loodavad neid kompenseerida USA-st saadavate krediiditega ja tehnoloogiliste saavutustega.

Statistika näitab, et ameeriklasi käib Venemaal palju suuremal arvul kui venelasi Ameerikas. N. Liidu saatkonnas Washingtonis kalkuleeritakse, et 1973 käis N. Liidus ca 80 000 ameeriklast. Saatkond andis välja 68 000 viisat – see on ligemale 500 prots. rohkem kui kümme aastat tagasi.

Umbes 12 000 viisat anti ameeriklastele N. Liidu külastamiseks Euroopas asuvatest N. Liidu saatkondadest. Samal ajal aga külastas USA-d ametlike vahetusprogramme alusel ainult 1960 N. Liidu kodanikke.

Kui siia juurde arvestada selliseid külastajaid nagu diplomaadid, ajakirjanikud, laevade ja lennukite meeskonnaliikmed ja sugulasi külastavate isikud, siis tõuseb USA pinnal 1973 maandunud N. Liidu kodanike arv ligilähedalt 85 000 isikule.

See tähendab arvudes valatuit, et USA külastanud N. Liidu kodanike arv on viimase kuue aasta kestel kasvanud 300 prots. võrra.

Turiste on N. Liidust USA-sse saanud ainult pisike näputäis. Kuul ameeriklastel on paratamatult optimistid ja loodavad, et see arv kasvab pidevalt. American Express, kes korraldab vene turismireise on lasknud trükkida massiliselt brošüüre venelastele väljajagamiseks. Kuid venelased ei ole ilmselt huvitatud vene turistide toomisest USA-sse vaid ameeriklaste saabumisest N. Liitu, milles tehakse energiliselt propagandat.

Aerofloti lennulin, mis peab kaks korda nädalas Moskva ja New Yorgi vahel lennuühendust, on saanud hakkama erakordse võttega ning on hakanud Washingtoni reedijaamades oma lennuliinide reklaami tegema ka turistide Venemaal meelitama.

Märgitakse, et see on esmakordseks juhtumiseks, kus Aeroflot on USA raadios oma lennuliinide reklaami teinud.

Kuigi N. Liidust saabunud külastajad on USA-s vähe, on nende olemasolu siiski tunda. "Omaval ajal oli neid raske leida," mainib üks USA ametnik, kes on spetsialiseerunud Venemaalt saabunud külastajatele, "kuid nüüd on neid raske välistada".

N. Liidu kodanikke, kes saavad vahetusprogrammide raamides USA-sse, ei alu nendele liikumiskitsendustele, mis piiravad vene diplomaatide liikumist. Nende antud eeskirjade kohaselt peavad nad siiski valitsusele teatama oma sõiduplaanides tehtud muudatustest, kuid nad "unustavad" sageli need korraldused, millega seoses tekitab juolgeolekuprobleemid.

Ameeriklastele teeb palju meelehärma, et nende vahetusdelegatsioonid peavad N. Liidu täpselt kinni pidama natud eeskirjadest ja marsruutidest, kuna venelased viilistavad USA valitsuse korraldustele.

Samuti on ameeriklastele seniste kogemuste põhjal selgeks saanud, et vene gruppide hulgas on alati luureagente.

Vahetusprogrammid kinnitavad ka ameeriklastele, et venelased on ameerika delegatsioonid liikmete valikul väga valvsad. Milline on siis venelaste seisukohalt ideaalne vahetusdelegatsiooni liige? Ühe ameerika asjatundja seisukohalt on see selline teadlane, kes on oma erialal suur ekspert, kuid kes ei tea midagi teistest probleemidest.

Ta ei oska ühtegi N. Liidus räägitavat keelt, tal puudub arusaamine nõukogude ühiskonnast ning tal ei ole mingisuguseid poliitilisi huvisid.

Sellisele teadlasele pakuvad venelased paremaid kohad Bolshoi balletietendustel ja võõrustavad teda rikkalikult bankettidel.



Sellisel ameeriklasel on N. Liidus ilus elu kuid koju tulles pole tal mingisugust otsest ülevaadet ega seal valitsevast elutingimustest.

Elu näitab, et Venemaalt saabunud delegatsioonide liikmed tunnevad tohtut huvi USA ja selle eluvalduste vastu. Nad on eriti mõjutatud siinsest elustandardist ning tööliste ja nende ülemuste vahel valitsevast familiarsest ja sõbralikust vahekorrast. Külalised väldivad ameeriklaste vestlemisel kontroversiaalseid küsimusi, kuid räägivad vabalt kunstist, muusikast ja autodest.

N. Liidust saabunud teadlased ja eksperdid kutsutakse sageli ameeriklaste kodudesse, kuid N. Liidus viibivad ameerika delegatsioonid – kuigi neid võetakse kuniinglikult vastu nõukogude valitsuse poolt – ei pääse peaaegu kunagi venelaste erakodudesse.

Suurel osalt on see tingitud sellest, et N. Liidu teadlased elavad palju kehvarvates tingimustes kui USA spetsialistid ning neil on piimlik oma kodusid näidata.

USA teadlased mainivad, et USA vastavad asutused peaksid sölmima N. Liiduga kindlamad ja üksikasjalikumad kokkulepped teadlaste vahetamiseks. Märgitakse, et N. Liit peaks välja saatma paremini kvalifitseeritud teadlasi, kes oleks midagi pakkuda ka läänemaailmale.

Seniste kogemuste põhjal tulevad teadlase nime all läände sageli favalisevad kommunistliku partei funktsionärid, kes ei ole midagi tegemist teelise teadusega.

Vaatamata viperustele ja tagasilöökidete jätkavale ameeriklastes siiski Nixon'i poliitika raamides erialadelegatsioonide vahetamine venelastega. Koeksistentsi kiirendamiseks on venelased lubanud avada 12-nel USA firmal Moskvas esindusi, ehkki ainult 13 ameerika äriteest praegu elab N. Liidu pealinnas. Vene kaudandusesindus Amrtorgi ja teiste asutuste esindajad on USA-s aga tunduvat rohkem – 57 meest, kellele liituvad veel 81 perekonnaliiget.

Senati välissuhete komitee alustas esmaspäeval, 28. jaan. avalikke ülekuulamisi küsimuses, mis on saanud 1366 ameerika sõjaväelasest, kes Vietnamil rindel kadunud ja kelle pörmu otsimisele Põhja-Vietnami kommunistid ta-

Riin Rivanool SOOJALE MAALE

Nagu juba nimigi ütleb on Arukeste Anni üks arukas naisterahvas. Tema teab, mida ta teeb ja kuhu läheb ja oskab ette näha ja aga arvata iga asja tagajärjed.

"Sõidame Havalle. Aaga ei oleks sugugi ja tahtmist ka mitte, aga näe, lihtsalt peab," kurtis ta mulle ühel lausa kevadiselt kenal märtsipäeval.

"Kuidas siis nii ja miks just peab? Kevad juba siingi tulekul", ei saanud mina aru.

"Kõik käivad. Viimati panid siit korraga neli paari meie paremaid sõpru, saad sa aru: Orukeste, Võrukesed, Tarukeste ja Kurukeste kõik ühes koos ja korraga. Kui nad nüüd atagasi jõuavad, siis oleme meie lihtsalt seitskonnast väljas."

"Aga sa ju hiljuti käisid Bahamas püksest võtnas. . ."

"Bahamas", mõnitas Anni, "no mis see siis ära ei ole! Ja ütles ka saaksid sa sõnakesegi sellest vaelele poetada, kui neli paari räägib ainult Havalt? Mis sa teed või kus sa oleks – sa oled seitskondlikust jutujamamisest lihtsalt välja tõugatud."

Nüüd tuli mulle meelde, et ma selle samaga hiljuti ise ka suure vee togin.

Ühel seitskondlikul olemlisel juhtus kokku proua Marukelega, kes keset talvist külma ja koledest nii toredalt päevitunud näis, et ma ütlemata ei saand jätta:

"Küll teie aga näete hea välja, nii pruun ja jurnakas! Käisite vist Floridas?"

Proua Maruke viskas mulle vihase pilgu ja omas juhmuses ma lissasin:

"Tell ju suur maja Miamis, mis nii viga. . ."

"Mõil on seal küll üks väike hursik, aga praegust tulime me just Havalt", keeras proua Maruke mulle selja.

Lihtsalt piinlik kohe, missuguse vee ma oma lihtsameelsuses teinud olin! Aga kust pidin ma püüdi ja mingikorra alt ära tundma, et see Haval ja mitte Florida päevitus oli, kui seda ületildse keegi kuldagi tunda oskab.

Igatahes proua Marukega oli minu tutvus edaspidi üsna jada. Kõige pealt see pakkimine. Need, kes seal käinud, teadsid, mida kaasa võtta või mida maha jätta.

"Ära sa paljut võta – asjatu tassimine! Ei ole Augustile lipsu ega pintsakut ka vaja, kõik on nii vaba ja informaalne. Isegi kõige parematele öökubidess ja restoranidesse võid minna sportsärgiga ja lahtise kaelusega," õpetas Võrukesest Vanda, Orukeste Olga aga helistas:

"Vaata, et sa palitu kaasa võtad! Vihma ladistas sadada ja kui tuleme õige tipus käisime, tahtis külm ära võtta. Kaasas olgu õhturietus, rohkesti õhtukleite ja Augustile tüme üllikud kui just smokinkut vedada ei taha. Igatahes on see nii, et rahvas tuleb lõbutsema ja puhvib end nii üles, et las aga olla."

Annikke sai häid juhatusi ja tulusaid näpunäiteid küll Orukestelt. Võrukestelt, Tarukestelt ja Kurukestelt ja need olid üksteisele nii vastukäivad, et võtsid Annikese peast päris segaseks.

Pakkis ja pani, vahetas ja giendas, kuni lõpuks otsustas kindluse mõttes kaasa võtta kõik, mis vähegi selga panna suudis.

Sai siis tavaari sedasi kaheksasse kohvrisse, osa suuremaid ja osa vähemaid, ikka selliselt setvilisi ja üht-teist-kolmandat veel käoetsa ka.

Nüüd on siis Arukeste Anni ja August juba Havall. Lennukile sõitsid nad lennuvälja limusliniga, et ei oleks kedagi vaja tülitada ja lasid oma kohvrid, golfikepid, tennisreketid, õngeridvad ja muu tavaaari mustal pakikandjal kärguga kohe vastuvõttuakaloni kärtada. Mis kaalust üle oli, selle eest maksis August suure kirumise-ga sularahas saatkulu juurde, aga Annike leidis, et "ega me iga-päev sõida ja siis ei ole mõtet koorderada."

Tagasi nad veel ei ole, aga kaardikese saatsid küll. Kena, kolm hula-hula-trikidruktul illepärgades ja tantsupoosis peal. Aadamale ei meeldinud:

"Liiga paksud kintud, ei tea, kas seal paremaid ei olegi", nuri-sees ta ja selle jutu peale kadus mul igasugune lootus ka kord Havalle saada.

Aga kõik pole veel kadunud – ootame ja vaatame, mida räägi-vad Arukeste omad, kui nad kord tagasi jõuavad.

Göteborgi Algkooli kevadpidu

Göteborgi Eesti Algkooli traditsiooniline kevadpidu ja Emade-päev toimus pümpäpäeval, 5. mail Gamlestadeni rahvamajas. Peo algus kell 15.

Kavas sõnavõtt, emade austamine, deklamatsoone, muusikalisi ja rahvatantsu-esinemisi õpilastelt. "Koidu Kuningamaalt" – Arvi Moori lastenäidend kolmes pildis tantsude ja taustamuusikaga. Lavastus ja näitejuhtimine – Eero TARJUS ja Mare RILSBURG. Dekoratsioon Arnold SIRKELI.

Loteri ja einelaud. Loteri peavõitudeks kunstnike Erik Haameri

• Ameerikast

Kosmoslaev "Mariner 10" jõudis planeeti Merkurist 700 km kaugusele, pildistas planeeti ja saatis maa peale fotod, mis näitavad Merkuuri pinna sarnanevat Kuu pinnale.

Kongressi erikomitee Nixon'i maksuasjade uurimiseks asus selgukohale, et president võlgneb tu-1969. Kuni 1972. aastani kasvu 300 kuni 400 tuhande dollari suur-ses summas.

Kohtuminister Saxbe teatas, et rikkliku julgeolekuasutise FBI andmetel on raskete kuritegude arv viimase aasta jooksul kasva-nud 5 prots. Süüdi selles on kohtud, kes saajast kinnivõetud kuritegust ainult kaks saadavad vanglasse.

Joonistus ja Arnold Erese õlimaa-ritus. Peol toimus ka G.E. Algkooli preemia ülendamine M. Pommeri mälestusfondist G.E. Seltis poolt.



Pirita-Kosel Ajakirjanike Kodu kolmekümnendate aastate alguses (pildil olejate kohta lähemalt artiklist).

Kodumaatust kolmekümnendist

Kauakestnud aplausidega veel kordseid väjakutsutud artiste on teinud enda viimased kummardused, nüüd langeb eesle ja selle taga ka tulekindel draudrim. Arstid kaavad oma garderoobidesse. Publik tungleb riietusruumis ja fuajees. Osa läheb õhtutama teatrestorani, kus mängib Shumjatsheri trio, osa läheb Valgesse Saali, et Kurt Strobelt orkestri helidel tantsida, õhtustada ja nautida kaasaarvitud esinemat.

Kaks ja pool tundi kestnud etenduse reaktsioon annab ka näiteid end tunda. Grinmari mahavõtmise läheb aeglaselt, mõtted keerlevad veel mõttunud etenduse ümber. See aaria võinuks olla aeglasem, kuid Raimund Kuuli tempod on kiired – aida kihutab etasi.

Verner Nerep oleks – võib-olla – juhatanud seda kohta paremini (ise sodisin kah veidi...), kuid üldiselt läks siiski korda. Peaasi, et publik midagi eriti ei märganud ja et rahule jääd. Nüüd kulub ka hea õhtusöök ja tubli kärekas sinna juurde... Homme hommikul kell kümme jälle proov ja Tiitu Targama, Sergei Mamontov, Priti Nigula ja Kasimir Schyprius. Kuld õhtu on vaba, on sõnalavastus.

Sila-sinna hüplevad mõtted ei jõua kusagile. Majas on jäänud vaikseks. Kui kõik on lahkunud, hukustab proua Riis artiste sissekälgu ukse ja läheb ise ka koju. August Mikhelson ja Benno Hansen

sammuvad üle Uue turu teel koju Pelgulinna.

Võimalik, et nad vahepeal astuvad sisse tunnikeseks Dunkri tänaval "Metropoli", et pudeli õlle, mõne napsi ja supiste juures ajada mõni sõna juttu kunstnik Kuuli, Luvaku või Vardi Sannamehega. Artur Kapp õhtul nii hilja enam seal vist ei ole...

Olen ühildalt ja kiirelt skitseerinud "Estonia" teatritöö üht aripäevast külge, osa sellest tervikut, kuhu kuulub ka Valentine Kask.

Iga artist "Estonias" oli omaette profiiliga isiksus, kunstnik väikesel või suuremal määral, andekas või vähem andekas. Paljude tugevate külgede kõrval oli neil ka nõrkusi. Tugevatest külgedest kõneldi asjatundliku kunstuhkusega, nõrkustest sõnitsid anekdootid. Imiteeriti üksteist, puudutati nõrku külgi, olid üksteisele, inimlikult kadestades ja intrigeeriti. Osa-de jagamise puhul oli sageli sügavat meelekiibedust ja pisaraidki – "just see osa oleks mulle sobinud, nagu kinnas kätte-oln aastaid sellest unistanud – ja nüüd äkki..."

Valentine Kase teatritööle mõeldes kerib korraga palju meelde. Ta oli meie esimese Carmen, esimese Azucene ja vana krahvinna Tshalkovski "Padaemadast", rida unkeid, humoorikaid ja toredaid opereid, vanematest aastakäikudest ja sõnalava-

stuste vanamoore – täielikult võrdseld Betty Kuuskemaa ja Meta Lutsu omadega.

Valentine Kase mitmekülgus ja anne lubas tal täita igasuguseid lavastusi. Meie teatrielus on olnud selliseid naisi ainult kaks – peale Valentine Kase veel Elsi Vaarmann. Nad laulsid hästi, mängisid hästi, neil oli meeldiv häälevärv – ja mõlemad murdisid maha sama hal-

le. Leinatundes Valentine Kasele mõeldes meenuvad aastad kolmekümnendist algust, mil ta koos oma Voldemariga veetis mitu suve Pirita-Kosel Ajakirjanike Kodus. Need olid kaunid suved ja kaunid suveühendused muusika, tantsu ja tennisega.

Sulati kokku ühiseks suureks perekaks ja üritati palju ühiselt. Sellest ajast on mul säilinud ka üks foto, mille lisan kirjutisele ja millel Valentine ja Volli olid veel noored, noor abielupaar, – mil kõik olid veel noored... Sellel fotol vasakul ees varasumurd pr. Gertrud Kivika (s. Nigol), kes oli hea tennisemängija. Üle tema pea vaatab pr. Övel, riigisekretäri abi Richard Övel abikaasa. Mari Koorti ja Kaarel Uusma õde, kes pagulusest algaastail suri Rootsis. Temast paremal "Päevalehe" korrektor pr. Meta Esop ja laua otsas kaarte hinnates Valentine Kask.

Tema ja Voldemar Kase vahel "Päevalehe" majandus-osakonna toimetaja A. Grünthal poeg, kes Westholmi-poišina ja kommunistide Nikol Andreani õpilasena sattus kommunistide sõiduvette ja langes 1941 sõjasuure hävituspatalljonlasena. Tema kõrval üks Albert Kivikase poegadest. Vold. Kasest paremal Eesti Ajakirjanike Liidu asjaajaja Alfred Laats, kes 1945 soomlaste poolt venelastele välja anti. Tema seljataga pr. Tat-

Kuidas edukalt diskuteerida?

Kuidas edukalt vaielda ja diskuteerida? Sellele küsimusele on pühendatud Bernd Weidemann (s. 1945) raamat saksa keeles "Diskussions Training" (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1974, DM 24.-). Eesmärgiks on juhendada edukalt diskuteerimist.

Iga diskussioon on ju jututajami- ne teatud sihiga, mitte ainult tühi lobisemine ilmast või hindade vilmasest tõusust. Diskuteerimine nõuab teatud osavust ja kõigepealt tahet, midagi juurde õppida või partnerile selgeks teha. Selleks peab oskama aktiivselt pealt kuulata, targalt küsida, kui midagi pole selge, konstruktivselt kritiseerida, põhjendatult argumenteerida, osavalt pareerida.

Ainult niimoodi on võimalik kasuotavalt ja huvitavalt juttu ajada, kui tahetakse midagi juurde õppida, mitte aga iga hinna eest oma arvamust teisele peale sundida.

Raamat näitab, et iga õige diskussiooni juures seisavad mõle-

mad partnerid ühise probleemi ees, mida katsutakse lahendada. Seepärast on muide igasugune diskussioon näiteks enamlastega asjatu, kuna nendel on oma ettemääratud või kirjutatud seisukoht, millest ei tohi taganeda – seda ei luba Marxi-Lenini õpetus, rääkigu teine pool, mis ta tahab.

Raamat ei ole diskussiooni õpetamisel, vaid aitab kaasa teede leidmisele, kuidas öieti vaielda, et mitte bolshevike moodi tammuda paigal, pakub informatsiooni ja näiteid, kuidas kõige otstarbekohasemalt lahendada küsimusi, mida üks lahendada ei saa. Seesjuures võib teost lugeda ka ainult osade viisi, s.o. tutvuda nende küsimustega, mis lugejat eriti huvitavad, jättes kõrvale vähem huvitavad peatükid.

Iga diskussiooni eelduseks, millest loodetakse kasu saada on, et seda peetakse korrektselt abinõudega ja ei kasutata trikke. Viimaste hulka kuulub näiteks vastas- püüe iga hinna eest imponeerida või järele arvamuse kasutamise neid jututajamisel märkamatuks fakteid muutes, või kasutada tuntud tegelaste ütelsid tsitaate, millega vastu on asjatu vaielda, kuna nad on pärit kuulsatest inimestest, liialdada, kõrvale põigeda, mitte rõhku panna partneri argumentidele jne.

Nelid trikke peab tundma, nagu piliravilvur peab kursis olema salakavadevaja trikkidega, et nalle õigel ajal ja viltsi vastu astuda ja et ennast mitte all vedada lasta.

Väga hea on enesekontrolli diskussiooni juures. Seda kontrolli võib teostada mitmeti. Võib paluda kedagi diskussiooni käiku üles märkida või ise seda teha vastavate aparatuuride abil, võib ka partnerit, kui vilmane suhtub asjasse heatahtlikult paluda avameelselt ütelda, mis temale diskussioonis ei meeldinud: oli talte vastuvõtmatu kõnelemisviis (kõva või liiga tane- nane hää, ebakindel toon), koomilised väljendused või muud sarnast.

Muide, kui partner läheb üle trikkide tarvitamiseks, on kõige parem lõpetada diskussioon alustatud teemal ja üle minna tervise või teistele igapäevastele asjadele.

OSKAR ANGELUS

Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiad

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiald on omandanud järgmised isikud ja organisatsioonid: Mart ja Rein Anari Malmis, Paul Jansen Söderström, Astrid, Mikkel ja Toomas Kihlin Landakrona, Hugo Kolk Stockholm-Bandhagens, Edward Lipp Storforsis, Dimitri Mathiesen Lidingö, Ellen Meerik Stockholm-Djursholms, Erika Nilvanka Taplola Soomes, Jüri Poska Sundbybergis, Alur Reinsas Stockholmis ja Jüta Soe Stockholm-Älvsjö.

Organisatsioonid: Eesti Veterinaärarstide Ühing Rootsis, Falkenbergis, Göteborgi Eesti maja Klubi, Göteborgi ja Rootsi Eestlaste Edenduse Naisring, Stockholmis.

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja postiaadressiks on: c/o Madis Laas, Boels väg 5, Hjärup, 224 48 Lund, telefon 040/46 53 85. Raha saab sissemaksta: AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja postgirosse nr. 16 01 10-3 või pangagirosse nr. 418 9122.



Postgiro 16 01 10-3
Bankgiro 418-9122

Leeri-laager

Metsakodu leerilaagrisse, mis toimus 9/8-30/8 '74 on ennast registreerinud 15 noort. Kogunemine toimus 9. juunil, leerilõpetuse algus 10. juunil. Leerilaagri juhtkond on seignud järgmises koosseisus: leerilõpetajaks skm. Artur Kodar, leerilaagri juhiks Karin Epp Päta, abiaks Jaak Kivikari esimene pool ja Eero Paldrock teine pool ajast. Käesolevas leiris ei ole EELK kaaskorraldajaks.

Leerilaagrisse on veel vaja perenaisi, kes soovikordal ka ainult osa sellest ajast on tereitunud. Kui kellegil on soovi kaasa aidata perenaisena, siis palume sellest teada Maleva sekretäri: Anu Blunt, Eesti Noortetöö, Wallingat. 34, 111 24 Stockholm.

Informatsioon leerilaagri kohta saab veel Karin Epp Pätsilt, Jättestengast. 3 C, 417 23 Göteborg tel. 031/54 70 53, Virge Hintti, Tunagat. 3 C, 753 37 Uppsala tel. 038/14 66 36 ja Sven Hansonilt, Markergat. 7 622 66 Linköping tel. 015/15 13 84.

Leerilaagri osavõtumaks kr. 500: - isikult, mitme leerilapse puhul samast perekonnast kr. 450: - isikult.

Lõplik registreerimine ja osavõtumaks tasumine 1. mai pg. Eest- niska scout 35 19 55-0.

21,5 milj. loosi, 246 milj. kr. võite

Svenska Penninglotteriet maksis 1973.a. jooksul välja 246 miljonit krooni võitadena, kusjuures kokku müüdi 21,5 miljonit loosi 447 miljonit krooni väärtuses.

Tavalisele, nt. "klassikalisele" kuuloterile, mis oli populaarseim 354 miljoni krooni eest. Mõnude loosidega, on viimastel aastatel li- sanenud n.n. numbriloterii TV- loosimistega, Bellmani-oterii ja kunsti- ning teatriloterii (nimeta- tud ka 100-krooni-oteriiks).

Riik teenis loteriidelt kokku 226 miljonit krooni (eelmisel aastal 222 milj.kr.). Loterii enda administra- tiivkulud olid 22,2 miljonit krooni või 4,78% protsenti kogu läbikäigust. Kuna riigipäeva otsuse kohaselt Penninglotteriet viaks Stockholmist Visbyisse on seal käimas uus kontorihoo ehitamine. Pen- ninglotteriet vahetas ka sheffi – asjajavahetusel lahkus Holger Bergérus (kes aga on edasi Vis-

busse "ümberasumise" projekti teostajaks) ja uueks asjaajajaks direktoriks valiti Tore Jonsson.



Tore Jonsson, Penninglotteriet uue asjaajaja direktor.

Toronto EM ehitab juurde?

TORONTO (EPL) – Toronto Eesti Maja peakoosolekul tuleb ot- sustamisel juurdeehitus, mis tu- leks maja fassaadiküljele nelja- korruselise ehitusena, kuhu asu- sid Toronto Eesti Ühispank, Eesti Abistamiskomitee, Eesti Kes- knõukogu Kanadas büroo j.t. organisatsioonid.

Probleemiks on kõrge ehituskulu (umbes 185.000 dollarit) ja rasku- sed seda amortiseerida ainult üri- dega.

Rahvusvaheline kohus

Rahvusvaheline Kohtukoda Hollandis, Den Haagis, on kohus, millel puudub võim oma otsuste täitmiseks. Kohus töötab Haagi Rahupalees. Kaebajaina ja kaebalustena esinevad peamiselt riigid. Nii on Rahvusvaheline Kohtukoda ka maailma kõigele kohus, mille otsuste ja nõuete tunnustamine on kõigile vabatahtlik. Kohtu koosseisu kuulub 15 juristi-kohtunikku. Kohtu esimeheks on praegu Manfred Lachs. Ühe tähtsaima küsimusena arutas Haagi Kohtukoda viimati Prantsusmaa tuumakatsete küsimust. Kaebajaina esinesid Austraalia ja Ühis-Meremaa. Prantsusmaa teatas juba ette, et ta ei tunnustata Rahvusvahelise Kohtukoha otsust. Kohtukoda nõudis, et Prantsusmaa lõpetaks oma tuumakatsed Vaikse ookeani ruumis.

Prantsusmaal sarnanevat hoiakut demonstreeris ka Island, kes nn. kalapüügi tülide küsimuses Inglismaaga ja Lääne-Saksamaaga jättis täitmata kõik Rahvusvahelise Kohtukoha nõuded. Island läks isegi nii kaugele, et Rahvusvahelise Kohtukoha otsuse ignoreerimisele lisaks ähvardas lahkuda ka NATO-st. Lisaks ignoreeris ka India Rahvusvahelise Kohtukoha kutsut siis, kui Kohtukoda nõudis Indiast seletust Pakistani sõjavangide mittevabastamisest küsimuses.

Rahvusvaheline Kohtukoda asutati 1948 UNO organisatsioonina selleks, et riigid võiksid kõik oma vahelised tüliküsimused lahendada ühe erapooletu ja kompetentse

organi vahendusel. Vastavalt Kohtukoha statuudile võivad Kohtukoha poole pöörduda kõik UNO liikmed, kes tunnustavad selle Kohtukoha põhikorda. Kuid eriliste tingimuste täitmise korral võivad seda teha ka need riigid, kes ei kuulu UNO-sse, näiteks Šveits.

UNO 135-st liikmest tunnustavad Haagi Kohtukoha statuuti ainult 45 riiki. Keskmiselt on Haagi Kohtukojal iga aasta lahendada ainult kaks tüliküsimust. Ühe küsimuse arutamine kestab tavaliselt ligikaudu 18 kuud. Märkimist väärib, et ükski idablock riik ei tunnusta Haagi Kohtukoha statuuti, ja vaatamata sellele, et Kohtukoha praegune president on Poola kodanik ning üks kohtunikke Nõukogude Liidu kodanik.

Nii Kohtukoha presidendil kui ka kõik kohtunikud, arvuist 14 valib UNO Juhtoleku Nõukogu ja kinnitab UNO täiskogu koosolek. Valimine toimub üheksaks aastaks. Idablock esineb hääletamisel tavaliselt erapooletuna (ei hääleta poolt ega vastu), sest kommunistlike riikide arvates ei kuulu rahvusvaheliste tülide lahendamise Haagi Kohtukojale, vaid selleks tulevat kasutada teisi võimalusi. Seda seisukohta jagavad ka paljud arenevad maad, kes samuti ei tunnustata Haagi Kohtukoha statuuti.

Kriitikas Haagi Kohtukoha vastu esineb peamiselt kolm probleemi: ta töötab liiga aeglaselt, ühe tüliküsimuse lahendamise Haagi Kohtukojas olevat liiga kalliks protseduur ja kohtunike koosseis jätkvat ka mitmeti soovida. Kohtukoha funktsionäärid aga väidavad, et ka rahvuslikes kohtudes kestab paljude protsesside arutamine pikemat aega. arenevad maad kurdavad jälle, et kohtumõistmises domineerivad ainult lääne õigus.

Praegu kuuluvad Prantsusmaal, Inglismaal, Rootsis, Hispaanias ja USA-st pärinevate kohtunike kõrval Rahvusvahelise

Kohtukoha koosseisu ka Senegali, Nigeeria, India, Dahomey, Filipiinide, Liibanoni, Uruguai, Argentina, Nõukogude Liidu ja Poola esindajad.

Küsimusele, kas Haagi Rahvusvaheline Kohtukoda on üldse vajalik, võivad vastata ainult need, kes ta asutasid. Üldiselt arvatakse, et sellel kohtul puudub igati tulevik, sest praktika näitab, et kaebalused (rahvusvaheliste tülide süüalased) ei tunnusta selle kohtu otsuseid. Ka ei soovi arenevad maad oma tüliküsimusi lahendada rahulikult teel Haagis, vaid nad kasutavad selleks meelsamini vägivalda.

Kuid teatava moraalise mõju omavald Haagi Kohtukoha otsused siiski. Samuti nad näitavad, millised õiguslikud võimalused on meil kasutada tüliküsimuste lahendamisel.

Kardetav "kanda" alkoholi

Kindlustusseltsi "Förenade Liv" ülesandel on eestlastest uurija dr. med. Inna Salum uurinud alkoholi mõju inimestele ja sealjuures kindlaks teinud, et kõige suurem risk alkoholi kahjustusteks just nendel, kes "hästi kannavad" alkoholi, nagu rahvas ütleb.

Just selliste inimeste juures on suurem orgaanite vigastuste sagedus. Need, kes kergesti "vinti jäävad" ei tarvita alkoholi samades kogustes ja nende suhtes astub ühiskond sagedamini vahele, kui nad on muutumas alkoholistideks. Üllatav on uurimuses ka see, et sootsiaalselt paremini sisetuureitud juures on kahjustusterisk suurem.

Balder Jaan VÕORAS AIAS

Juba veebruaril lõpul hakkas oma jalutuskäikudel aedadesse vahutama, et kas on näha. Ma ootan pikisilmi seda aega, mil krookused oma ninad välja pistavad. Minule teeb see rõõmu, kui nemad õitsenud hakkavad.

Ühes aias nad hakkasid õitsema, aga paistsid vaevalt välja paberiribadele ja leheprahi hulgest, mis ähvardas neid hoopis enda alla matta. See tegi mu silmale haiget ja ma ei tahtnud sellega leppida. Kirusin majaaniklikku, et küll on ikka lohakas ja hoolimatu. Kus ta silmad on, et ta ei näe? Mis on inimesel alast kasu, kui ta seda korras ei hola. Nagu prügikast ukse ees. Oleks see minu oma, ma teeksin sellest väikese paradiisi.

Mu süda oli täis ja mu kired hakkasid sügelema. Hakkasin tundma kiusatust, mis läks ikka suuremaks ja suuremaks kuni võitis mu täiesti oma võimusesse. Saagu mis saab või tulgu mis tuleb, aga mina lähen tühel päeval sinna aeda ja koristan prahi ära, nii et lilled ilu päiseb täielikult mõju.

Üks asi on muidugi mõte, teine asi aga selle teostegemine. Tuli end hingeliselt ette valmistada kõige hulluma vastu, sest kavatsusel oli ju ikkagi võõra aeda tungimine. Teise silmevaatesse segamine. See võib majaanikliku hinges hirmu vihalane liikuma panna. Vihahoos tehakse õudseid asju. Ei ole midagi imestada, kui ta hüppab uksest välja, pluss peos ja läheb mu maha. Pärast seletab kohtus, et oma kodu kaitseks ma pidin seda tegema, sissetungija maha pürutama. Mõistetakse õigeks. Õige! või mitte, mul ei ole sellest enam ei sooja ega külma, kui ma ise olen küll.

Ma ei räägi seda nalja pärast. Ma tundsin hirmu. Ja õigusega. Majaanik võib ju jumal teab mida kujutleda, kui ta näeb üht võhivõõrast inimest aeda tulevat ja seal toimetama hakkavat. Mõtleb, et hull. Ja tal on täieline õigus niivõrd mõelda, sest ükski täie aruga inimene niisugust tükki ju ei tee.

Poole aruga või milte, ma jään oma otsuse juurde kindlaks. Panin tühel päeval kõige vanemad püksid jalga ja jätsin nendega oma mõttes jumalaga, et tina siis teenite mind viimast korda. Saate kurva aga ausa lõpu osaliseks. Nojah, kui ta oma tigeada koera välja läheb ja mu peale äsistab, et võta, võta... Eks see võta siis pikkest kinni ja küsi lõhki. Pikkest ei olnud mul kahju, oled juba tükk aega käinud ka, aga ma kahtlesin päris tõsiselt selles, kas koer oskab ja kas ta tahab oma tööd nii osavalt ja oskuskalt teha, et mu ihu jääb puutumata. Ennast ma ei tahtnud lasta tükkideks tõmmata, sest oga ma veel nii vana ole, et ei ole kahju kui tükkid taga.

Enesekaitseks ma ei muretsenud niisugust pritsi nagu on kirjakandjal. Väga hea ja ostarbekohane. Väga tõhus riist, kui sutsu läheb, on kutsu kohe kadunud, ehk ta küll oli mõeldud kange larinaga kallale karata. Ei, mina jään lootma ühele vahendile, mida vanasti vargad kasutasid. Otsin jupikesi vorsti. Sellega ma sean koera valiku ette: noh, sul on kange tahtmine hambad sisse lüüa ja närida, kumbat sa eelistad, meest või vorsti? Vorst on värsk. Kindlasti valib vorsti, hakkab seda purema.

Aga ka seda võimalust tül arvestada, et koera asemel kargab maja uksest välja mees, kole vihane hilglane. Kas siis temale ka vorstistükk nina alla pista? Ja kui pista, kumba tema siis valib, kas selle jupi või lõhki ikkagi minu upi?

Kõiksguseid mõtteid käis peast läbi, koledaid mõtteid, aga need mind siiski ei hoidnud. Võtsin kaasa kollase paberist koti, muud midagi. Kindad panin kätte mitte selleks, et seda rämpsut seal üraalt kohelda. Ma ei tahtnud temaga kokku puutuda. Kartsin kokkupuutumist koera ja majaanikuga, siis selle sodiga ka muldu.

Võtsin sõdame rindu, avasin värava ja astusin aeda. Midagi ei juhtunud. Kedagi ehk ei ole kodus, mul on hea õnn, teen selle teo märkamatuft ära ja kaon, jalgustasin end tööle aases. Koristades prahit vastasin ise võltsit aknasse ja sõda värastas seos. Keegi vaatas sealt välja. Üks naise nägu. Mina oma tööd pooleli ei jätanud, vaid vehkasin edasi, ise mõtlesin, et rohkem ma silmi siit ei tõsta, ignoreerin teda täielikult, ei hoida pilku sinna poole. Kogu aeg aga kartsin, et tullakse trepile ja hakatakse mind hürjutama, mis teie mu lilledle kallial seal teete.

Vorsti oli mu kott juppi prahit täis, lilled aga ühest lagedal. Kui ma koti kaenlasse võtsin ja minekut tegin, siis nägin, et kardin oli tõmmatud ette. Mul oli niisugune tunne, nagu oleks ta häbi pärast silmad kätega kinni katnud.



Harald Linna, eesti metsatöölise Briti kolumbia asulas Uclueletis, on Kanada ajakirjandusse sattunud kui "Maailma suurima seeditruppu langetaja". Vancouveri saarel nimelt kasvavad hilgepuud ja suurima nendest saagis kuuetumilise mootorsae käsitamisega maha Linna. Puu läbimõõt olnud 6,7 meetrit.

Gustav Paloots, agronoom, kes kodumaal oli Tori mõisa valitseja ja põgenikuna töötas Rootsis kartullaretuse katsejaamas, sai 70-aastaseks. Kanadas on ta Delhi linna juures asuvas tubakakasvatuse katsejaamas aretanud uusi kõrgevaliteedilisi Virginia-tobaka sorte. 1963 omandas ta talu "Mulgi", mille ta on arendanud eeskujulikuks majandiks.

Artur Kõdar, Hägersteni koguduse kommunisist, lendas grupi eestlastega Pühale Maale. Kanadast lendas Pühale Maale grupi baptisti pastor Kaljo Raidi juhtimisega. Nelipühilaste Püha Maa reisi juhib evangelist Helmut Rüdrik. Kõik teed viivad Pühale Maale!

Hugo Tammik, eesti tüpograaf Toronto ja end. nimekas purjesportlane Haapsalus, ehitab koos Heiti Romaniga ja August Vällikuga vineerpurjega jäälaeva samast tüübigi, millised lantsseeris iseseisvuse ajal Haapsalus ballisaks konstruktor Schulmann. Konstruktoriks oli Hugo Tammiku tootsid elav vend Harald Tammik, kes samuti oma ajal kuulus purje- ja jääturjesportlasele.

Insändes till NYMAN & SCHULTZ/NORDISK RESEBUREAU AB

SPECIALRESOR

PACK

103 80 STOCKHOLM 7

Anmälan till esternas Kanadaresa i juni/juli 1974

Käesolevaga registreerin ennast reisisiks Kanadasse.

Perekonnanimi.....Eesnimi.....

Address.....

Telefon kodus.....töö.....

Kaasasõitjate nimed:

1).....vanus.....

2).....vanus.....

3).....vanus.....

Soovin sõita: Montreali ☐ Torontosse ☐Alustan lendu reedel 28. juunil Stockholmist ☐ Göteborgist ☐

Tagasilend toimub pühapäeval 21. juulil.

.....1974

allkiri

Koos registreerimisega tasuda registreerimismaks kr. 200:— isikult Nyman & Schultz/Nordisk Resebureau AB postigirole 2115-4 või bankigirole 700-1340. Talongile märkida "Eständare Kanada".

Treffneristide 90-a. juubelilt



Kuulus "Mauruse kooli", Hugo Treffneri gümnaasiumi Tartus, 80. aastapäeva tähistasid kooli endised õpilased kogu maailmas pidulikult.

Stockholmis toimus kokkutulek Eesti Majas koos abikaasadega. Pildil treffnerlaste koosviibimisest osavõtjad — esimeses reas vasakult istuvad proud: E. Sõmer-

maa, E. Moks, L. Valtjaots, M. Sõmermaa, V. Vallas, I. Nõmm, A. Vallas.

Teises reas vasakult: V. Aluste,

E. Sipa, H. Pallon, pr. M. Aami-sepp, K. Sõmermaa, O. Viirsoo, pr. M. Sõber, H. Alber, A. Moks, O. Vallas, P. Valtjaots, pr. A. Laantee, K. Laantee.

Kolmandas reas vasakult: P. Arumaa, A. Aami-sepp, K. Kook, H. Nõmm, A. Mägi, R. Sõmermaa, A. Sõber, K. Rammal, A. Rossman, A. Vallas, E. Pärli (EPL-foto Tipp)

W. Muld

60-aastane

24. aprillil saab 60-aastaseks paigutisperioodi üks silmapaistvamaid koollimehi William Muld. Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühingu on pühendanud temale oma ääsjälgimise koguteose "Eesti Kool". Sellise austuseavalduse osaliseks on saanud väga vähesed eesti pedagoogid.

William Muld sündis Võrumaal Ilusas Rõuges. Maailmne Rõuge ongi nähtavasti Williamile vajutanud oma pitseri. Ta on omandanud seal oma arenenud ilumeelse ja on noorusliku innuga kiindunud oma kodukohta.

William Muld haridustöö ja kutsetegevus on olnud algestest peale shiteadlik. Lõpetas Võru Ühisgümnaasiumi cum laude 1932.a. Öppis Tartu Ülikooli matemaatikateaduskonnas ja omandas keskkooliõpetaja kutse astronoomias, füüsikas ja matemaatikas 1940. Oli õpingute ajal ablastistendiks füüsika instituudis. Tegutses seejärel õpetajana Tartus, Lihulas ja Kuressaares.

Rootsis on William Muld töötanud assistendina riigi loodusloomuuseumis ja spektraalanalüütikuna Rootsi Mäeametis. On õppinud edasi Stockholmis ülikoolis, sooritanud filand-eksami ja esitanud heakskiidetud litsentsiaiditöö füüsikas. Nagu asjatundjad väidavad, on Muld oma litsentsiaiditööga lahendanud olulisi probleeme keemiliste molekuleide kohta. See uurijate grupp Stockholmis ülikooli füüsika instituudis, kuhu Muld kuulus, on oma uurimustega molekulspektroskoopia alal saavutanud maailmakulsuse tänu oma viimistletud eksperimentaalsele tehnikale. Nagu samad asjatundjad märgivad, muutuvad 1940 ja 1950 aastatel tehtud uurimised molekuleide spektritest tänapäeval järele äärmiselt aktuaalseteks tänu astrofüüsika edusammudele.

Pedagoogina on Muld töötanud Rootsis mitmetes koolides, olles pikemat aega füüsika õpetajaks Stockholmis Eesti Gümnaasiumis ja füüsika peaopetajaks Stockholmis muusika põhikoolis ja gümnaasiumis.

Meil on aga põhjust eriliselt hinnata William Muld tulemustest, sest ta on eesti organisatsioonide, lähikeses juubelkirjutuses tahaksin esile tõsta kolm olulist sektorit tema tegevuses.

William Muld on olnud Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühingu ja Eesti Õpetajate Keskkõnningu asutajaliikmed, olles kauaaegseks EGU välissekretäriks ja BOK nõukogu ning juhatusse liikmeks. Eesti õpetajate organisatsioonide esindajana on ta osa võtnud palju-



WILLIAM MULD

dest rahvusvahelistest õpetajate kongressidest ja seminaridest. William Muld oma hea keelte- oskusega on olnud rikkalikke side-meid loovaks eesti "diplomaadiks" rahvusvahelistel õpetajate kokkutulekutele globaalses ulatuses.

Tähelepanek sektorina mainigern W. Muld tööd Eesti Komitee abiesimehena ja Koolitoimkonna esimehena. Ka siln on olnud eesti koolide arengule Rootsis suureks kaiks W. Muld diplomaatlikud võimed suhtlemisel Rootsi ametiasutustega. Kaheldamatult on W. Muld enim teinud, et Eesti Komitee on saanud riikliku toetuse eesti koolide õpetajate palkadeks.

Kolmanda sektorina William Muld tegevuses margime tema aktiivse osavõtu poliitilistest võitlustest. W. Muld on Eesti Demokraatliku Uniooni abiesimees, Eesti Rahvusnõukogu üheks sekretäriks, Balti Komitee liige ja ühtlasi Balti Arhiivi esimees, Euroopaallikamise Eesti Ühingu abiesimees ja samuti on W. Muld pillavalt oma energiat jaganud ka rootsi poliitilistele organisatsioonidele ja asutustele. Nii on ta kauaaegne internatsionaalse teaterklubi sekretär, Soina linna revjekomisjonis ja Soina koguduse nõukogu liige ning töötanud liikmena mitmetes tulumaksukomisjonides ja rootsi õpetajate organisatsioonides.

William Muld oma elava fantaasiaga on visioonide mees ja selletõttu ei ole olnud temaga kergesammu pidada. Kuld palju on tema visioonidest aastate jooksul osutunud realiseeritavateks ja selle tõttu on meile organisatsioonidele töö kunenud tihitigi viljakaks ja ajakohaseks.

Juubelipäeval täname Williamit senise viljaka töö eest, meeldiva koostöö ja sõpruse eest ning soovime talie palju tervist ja jõudu edasirühkimiseks meie ühistele histele suunas.

HEINRICH MARK

Treffneristide 90-a juubeli tähistamine

Hugo Treffneri gümnaasiumi (HTG) 90. aastapäeva tähistamiseks kogunesid Rootsis asuvad kooli- vennad daamidega Stockholmis Eesti Maja seltskondlikesse ruumesse.

Sõbralikus vaimus viibiti koos kuni südaööni. Ühtlasi valiti HTG viilistaskogu Rootsi toimkond sidepidamiseks kooli-vennadega, juubelilbumi eellistimiste kiremaks täitmiseks ja uue kokkutuleku eest hoolitsemiseks. Valitud toimkonna kokkutsutajaks nimetati Kaarel Sõmermaa.

Koosviibimise ühislaulus avas korraldava toimkonna nimel Kaarel Sõmermaa, kes tervitas kokkutulnud. Ta andis ka ülevalate toimkonna senisest tegevusest. See on seltsuud peamiselt kirjavahetuses HTG viilistaskoguga USA-s juubelilbumi asjus, kooli-vennad kindlastegemiseks Rootsis ja nendega sidepidamises, kontakti pidamises eesti ajakirjandusega ja koolituleku läbiviimises.

Kanti ette nimekirja kooli-vennadega kohta, kes Rootsis on lahkunud surma läbi kuni 5. aprillini s.a. (klambrites HTG lõpetamise või lennu aasta): Elmar Ernits (1921), Jaan Gnadenreich (1924), August Herman (1900), Heinrich Jõhvikas (1907), Aadu Lõus (1901), Evald Mõlson (1922), Jaak Nõmm (1921), Heiti Paldriks (1928), Edgar-Eduard Peterson (1922), Arvo Põldre, Hans Ritson, Ervin Roos (1928), Friedrich Rosenberg (1912), Paul Rudi (1919), Voldemar Saul (1922), Rudolf Sõber (1928), Julius Toom (1926), Elmar Umbila (1928), Karl Uusmaa (1921), August Veltman (1918) ja Artur Virro (1922). Nende mälestust austati valise lühikeseksa.

Järgnevalt valiti HTG 5-e liikmelisse Rootsi toimkonda: Kaarel Sõmermaa (esimees), Arvo Mägi, Ants Sõber, Jaan Nowek ja Arvo Treffner. Toimkonnal on juurdekooperimise õigus. Telegraafi ja kirjatele olid tervitanud kokkutuleku kooli-vennad: Imant Sümer, Arvo Treffner, Ilmar Lill, Voldemar Mägi (Kanaari saarelt), Ühendriikidest Villi W. Kangro, Rudolf Hämar, Henno Räägo ja Arno Raag kuna Kasper Solon (1943.a. lennust) olid saanud telegrammi Istanbulist, Türgimaalt.

Praeguseni on registreeritud vabas maailmas asuvad treffneristid: Ühendriikides 151, Rootsis 100, Kanadas 50, Lõuna-Ameerikas 15, Austraalias 12, Inglismaal 10 ja Saksamaal 6. HTG 90. aastapäeva puhul väljaantava albumi eellistimisi on Rootsi osas seni olnud 30.

mis on vähe võrreldes siinasuvate treffneristide arvuga. Albumi väljaandmine aga olne-oleneb eellistimiste korras sissetulevast rahast. Nüüd on Rootsi osas albumi eellistimist lihtsustatud, kuna selle raha kr. 42.- saab sisse maksta HTG Rootsi toimkonna esimehe agr. Kaarel Sõmermaa postgirosse nr. 13 64 11-6, Lõstigen 10, 171 71 Soina, ära märkides saatja nimi ja märg "albumile". Seda tuleks teha peatselt, et kindlustada selle kultuurajalooleltselt ja kallite mälestustega põimitud raamatu ilmumist.

Stockholmis seekordsest treffneristide kokkutuleku koosviibimisest võttis ainsa HTG õpetajana psu pr. Lilli Valtjaots. (EPL/OV).

Punakindral Pärn surnud

MOSKVAS suri 27. märtsil Nõukogude poolel formeeritud Eesti Laskurkorpuse komandör kindralleitnant Lembit Pärn, nagu kirjutistest selgub, pürist pikemat rasket haigust.

Pärn oli Venemaa-eestlane, sündinud 1903 Esto-Haginskoje eesti külas Stavropoli kraisis. Tegi noorelt karjääri täitevkomitee esimehena ja kaukaasia rahvuslaste vastu võitlejana. 1922 saadeti punaarmee sõjakooli ning hiljem Frunze nimelisse sõjaväeakadeemiasse.

Sõja ajal oli ta Venemaale küüditatud eestlastest väeosaosformeerijaks. Kui pärast sõda Kremi eesti eriväeosa kiresti likvideeris, nimetati Pärn Eestisse okupatsioonil "relvastatud jõudude ministriks". Kus ta viidi kindralstaabi akadeemia ja sõjateaduse uurimise instituudi teenistusse Moskvasse, kus ta ka maeti.

V. Takkel

60 aastat

Õpetaja Voldemar Takkel tähistab oma juubelipäeva 20. aprillil.

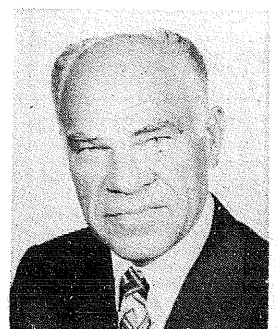
Ta on sündinud Venemaal Pensalinnas, perekond siirdus pärast Esimest maailmasõda Eestisse, kus toimus ka V. Takkelil hariduskäik.

Voldemar Takkel lõpetas Tallinna Westholmi gümnaasiumi 1932, tegi läbi reservohvitseride kursuse 1933 ning lõpetas Tartu ülikooli cand. teol. astmega 1938. Prooviaasta pidas Tormas ja Tallinna Kaarli koguduses.

1940 valiti ta Kunda linnakoguduse õpetajaks. Siirdus 1944 Rootsi, oli alguses rändõpetaja põgenike laagrites ja organiseeris koos õp. Kiviranna ja ins. Pürgaga Eesti NMKU tegevust. Ta oli arhiivametnik Diakonistirelensis, Sõderlõlle eesti koguduse õpetaja ja ametnik Engelbrekti koguduses.

1948 astus V. Takkel esimese eesti õpetajana rootsi kiriku teenistusse Luleå piiskopkonnas, soome-rootsi segakoguduses. Töötas Kirunas abioptajana ja sõjaväe õpetajana, millele järgnes valimine Luleå tootkiriku komministriks.

1960 valiti õp. Takkel Älvsby koguduse peaoptajaks. Mitmel puhul on ta esinenud ka raadioaadressides rootsi, soome ja eesti keeles. Alates 1967 on ta komminister



Õp. Voldemar Takkel

Heliga Trefaldighets koguduses Gävles, kog. nõukogu liige, kirikliku skaudiliikumise juht ja kuulub ühtlasi veel mitme abistamisorganisatsiooni juhatusse.

Alates 1967 on õp. Takkel ka Gävle eesti koguduse õpetajaks. Vaatamata suurele töökoormusele on ta palju kordi pidanud jumalateenistusi eestlastele kogu Rootsi ulatuses. Akadeemiliselt kuulub ta Eesti Üliõpilaste Seltsi.

Rohked sõbrad ja tutavad üle laia maailma soovivad juubelil tervist, pikka iga, edu ja õnne edaspidiseks.

A. VÕSU

Tilu (n-na Kreves ja Toomas Volmerle) Xenias, Ohio osariigis sündis poeg Viktor Paavo.

• **Leinateated**

Byholm. Grisslehamnis suri Anton Liivlaid. Matusetalitust toimus Väddö kirikus.

Torontos suri 23. märtsil Meta Helene Lehtmet, n-na Tulp, sünd. 11. juulil 1909 Viljandis.

Torontos suri 20. märtsil Minna Pajos, n-na Jürmann, sünd. 29. mail 1888 Võsul.

Tallinnas suri Richard Helmer Sutt, sünd. 16. detsembril 1906 Suure-Kõpu vallas. Kadunu oli iseisvuse ajal Tartus ratsarügemendi ohvitser kapteni aukraadis.



Unustamata armas abikaasa

Anna Pajuste

Sünd. 30.12.1896 Käinas
Surn. 9.4.1974 Sundbybergis

on jätanud mind valusasse leina

ALEKSANDER



Matusetalitust toimub teisipäeval, 23. aprillil kell 13 Sundbybergi kalmistu kabelis.



Armast sugulast

Johannes Hannus't

mälestavad

**MARTA
LEIDA ja GUNNAR**



Kodumaal igavesele unele lahkunud kallist isa, vanaisa ja võõrasisa

Joonas Engso't

Sünd. 14/3 1888 Hiiu-
maal Surn. 8/4 1974 Öngul, Hiiu-
maal

mälestavad sügavas leinas

**HARTVIG
abikaasaga
ÕIE
perekonraga
ALIIDE**

Maetud 13/4 1974 Mäns-
pää surnuaeda.

Puhka rahus kodukalmistul!



Meie armas õde

Anna Pajuste

Mälestavad leinas

**ÕDE
Rootsis
VEND ja SUGULASED
Eestis**



Vaikses leinas mälestan oma kallist täditütart

Anna Pajuste't

MEETA

Mälestus Sinust on jäädav!



Meie unustamata armas vend ja onu

Johannes Hannus

Sünd. 11.9.1907 Noarootsis
Surn. 7.4.1974 Sollentunas

Mälestavad vaikselt leinas

**ÕED
ÕETÜTAR PEREGA
ja SUGULASED
kodumaal**

Muld mälestusi matta ei suuda!



Uddevallas läks puhkama vana eesti ema

Johanna Jevsejeva

Mälestavad leinas

**R. HALLAS
P. ONNO
E. SAAENIIT
Perekonnad:
E. HARJULA
R. JÕGI
J. KAHJU
J. KALLANG
E. KENAMETS
H. LAKS
L. LEPP
J. SIIG
M. SIIG
J. TAMM**



Armast õde ja meheõde

Ida Orgmets'a

mälestavad leinas

**TIHU
VOLLY
ELISABETH
MARTA
perekonadega
Eestis, Kanadas ja Soomes**



Unustamata armast

Ida't

mälestavad sügavas leinas

**LYDIA
PILVI ja HEINO
JURI, JUHAN
MAIE ja VALDEK
MART, ANN**

Su õuede poole oh Isa on lapsuke teel pea jõuab ta koju, jah koju kus kevad on veel.



Pika raske haiguse järele lahkus meie armas ema, vanaema ja vanavanaema

Johanna Jevsejeva

Sünd. 10/6 1887 Leesil
Surn. 11/4 1974 Uddevallas

Sügavas leinas

**LAPSED
LAPSELAPSED
LAPSELAPSELAPSED**



Armast poega ja kasuenda

Arne Sari't

Sünd. 5/6 1915 Tallinnas
Surn. 6/4 1974 Tallinnas

leinavad sügavas kurbuses

**EMA
HARDA VÄLJATAGA
perega
OMAKSED Kodumaal**



Ida Orgmets

unustamata armas abikaasa,

ema ja vanaema

Sünd. 14/7 1913
Surn. 10/4 1974

Valusalt leinas

JÜRI

**MARE ANNELI
ja INGEMAR**

HEIN ja ANNE CATHRINE

TOIVO ja ASUNCION

TONY

LAPSELAPSED



Armast õde

Ida Orgmets'a

leinavad sügavas kurbuses

ÕDE ja ÕELAPSED

Mälestus Sinust on kustuma-
tu!



Meie armas isa ja vanaisa

Alexander Bruus

Sünd. 10.10.1888 Eestis
Surn. 11.4.1974 Borås

Mälestavad valusalt leinas

**ELIN
HELM, HARALD, MALLE
Eestis**



Meie armas ema ja kallis Ami

Elfriede Lender

Sünd. 19.5.1882
Surn. 10.4.1974

Mälestavad sügavas kurbuses

**LAPSED
LASTELAPSED
LASTELASTELAPSED**

Matusetalitust toimub esmaspäeval, 22. aprillil kell 14 Jakob kirikus. Muldasängitamine Metsakalmistul.

Lilledel asemel palutakse mõelda Eesti Algkoolile – Eestiska Folksskolans Vännen, pgro 45 56 18-9.



Oma armast unustamatut koolilema

Elfriede Lender'it

mälestavad sügavas leinas

LAPSED

**E. Lenderi Tütarlaste
Eragümnaasiumist**



Armast auliget

Elfriede Lender'it

mälestab leinas

**EESTI AKADEEMILISTE
NAISTE ÜHING**



Armast

Elfriede Lender'it

mälestab

PEREKOND GRÜNER



Unustamata armast

**Elfriede
Lender't**

leinavad

**KARIN ja OLLE
NYLIN**

**KRISTINA ja JAAN
INGEL**



Armast tädri

**Elfriede
Lender't**

leinavad sügavas kurbuses

**HILJA ja ARTUR TASKA
lastega**



Lugupeetud koolijuhatajat

**Elfriede
Lender't**

mälestavad endised õpilased

**HERMINE POKK
META RAUER**

EVI SIKKEL-RAUER



Head onu

Joonas Engso't

mälestavad kurbuses

**ROOSALIE, SIGFRID
ELSA ja LEHLY**

**Kui esineb
surmajuhtum**

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

A.C. Andersson

Begravnings- och
Eldbegrängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg

Pötki vastu NK P-maja
Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46
Korter 23 41 52 - 18 69 41

**Eristikombelised
matusetalitused**



EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog. Stockholm gaid- ja skautlipk. jürip. jumalat. 21/4 kl. 14 Jakobis, kog. õp. orelli H. Kiisk, lauluühed.

ALINGSÄS: Maakirikus 27/4 kl. 15.30 emadep. jumalat., õp. Toldsepp, orelli PG Strömberg, Ulemiste laulgrupp, lauluühed.

GÖTEBORG: Gbg-L-Rootsi kog. skautlike noorte jürip. jumalat. Kristiines 28/4 kl. 14, õp. Toldsepp, orelli PG Strömberg, Ulemiste laulgrupp, lauluühed.

HELSINGBORG: Maria kirikus ülestõusmispuhade jumalat. 21/4 kl. 13.30, õp. Laante, orelli E. Pöhl, armulaud, lauluühed.

MALMÖ: Saksa kirikus ülestõusmispuhade jumalat. 21/4 kl. 17.30, õp. Laante, orelli E. Pöhl, armulaud, lauluühed.

ÖLOFSTRÖM: Ülestõusmispuhade jumalat. 20/4 kl. 13, õp. Laante, orelli E. Pöhl, armulaud, lauluühed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 20/4 kl. 11 Bromma kirikus, Bromma kalmistul eestl- ja rootsikeelsele paasandala liturgia armulauaga, ülempr. Nacl. 21/4 kl. 11 apostel Toomase pp., ülempr. Nacl.

SOOME ORTODOOKSIKIRIK

MÖLNDAL: 20/4 õhtuteen. kl. 17 Mölndall kog. majas Terrakottag. 3 B ja 21/4 kl. 13 liturgia samas, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarili, Kungsholmsk. 23, jumalat. 21/4 kl. 16, Issanda surma mälest.

STOCKHOLM: Eesti Neilpühi Kirik, Bravallag. 11, 21/4 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat. N. Kõrm ja Allan Laur, lauluühed. 23/4 kl. 19 palve- ja püübit. 30/4 kl. 15 koosviibimine pensionäridele, kohvilaud, ettekanne pastor Evald Kilhilt New Yorgist, lauluühed.

STOCKHOLM: Normalmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullag. 37, jumalat. 21/4 kl. 14, A. Vaim, O. Loogna.

ALINGSÄS: Betells jumalat. 28/4 kl. 15, H. Ahlberg, lauljad Göteborgist.

BORAS: Blåbandi saalis, Stjärnsköldsg. 5 jumalat. 23/4 ja 24/4 kl. 19 ja 28/4 kl. 10, pastor Kili New Yorgist.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 20/4 kl. 16 ja 21/4 kl. 11 Artur Proos.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 juul. Evald Kili New Yorgist 26-27 kl. 18.30 ja 28/4 kl. 15, 20/4 kl. 14 palve ja püübit. 21/4 kl. 15 jumalat. ja pühapäevakool, A. Hell.

GÖTEBORG: Linnea kirik, Linnég. 35 jumalat. 21/4 kl. 11. Parkg. 11 KFUM palvet. 20/4 kl. 15 ja 24/4 kl. 13.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 20/4 kl. 19, 21/4 kl. 13 ja 22/4 kl. 19, pastor Kili New Yorgist.



Kodumaal lahkunud

Joonas Engso'd

mälestavad koduküla naabrid

VANASELJAD

Hindrekult

Rootsis ja Kanadas

EPL...

Algus lk 1

Mis puutub riiklikesse toetussummadesse, siis saavad sisserändajad - ka baltlased - neid sporaadiliselt, kusjuures need senini ei ole olnud ette nähtud publikatsioonide väljaandmiseks. Tidskrifts-nämmnd, millise ülesandeks on anda toetusi ajakirjadele, on seni toetanud sisserändajate ajakirja "Värt nya land" ja eesti poolle "Teatajat" (6.500 krooni, toim.), samal ajal kui selline tõsine kultuuriline ajakiri kui Bernard Kangro "Tulimuld" on külmalt tagasi lükatud.

Ilma igasuguse motivatsioonita. Tidskriftsmändi sekretär Göran Löfdahl on autorile kinnitanud, et komisjonil ei ole mingit sügavat filosoofiat selle kohta, millised sisserändajaajakirjad peaksid toetust saama.

Osma Vatane vaatab ka päevauudislike ajalehtede toetustoranit Presstödsnämndenit, kuit soomlaste ajaleht "Suomalainen uutiset" on küsinud seaduses ette nähtud produktisoonitoetust. Küsimus on ühenduses Eesti Päevalehe toetusega, mida on kolm korda tagasi lükatud, kuigi ajaleht vastab kõigile nõuetele, märgib Vatane, kirjeldades esitatud kõikevaid motive, mille hulgas on kaaluvana nimetatud ka keelkõrvaldust.

Presstödsnämnden esimees Lundell on ütelnud, et toetust tuleb anda ajalehtedele, "mida võib rootsi rahvas lugeda", kuid Vatane meenutab, et ka eestlased kuuluvad nüüd kodanikena "rootsi rahva hulka". Vatane arvab, et kui Presstödsnämnden soomlaste palve otsustaks jaatavalt, siis peaks loogiliselt toetust saama ka Eesti Päevaleht.

Vatane ütleb, et kõrgemal pooltel on reageeritud teatud irratsiooniga Presstödsnämndenile Eesti Päevalehe küsitlusele. Nii konstateeris Konstitutsioonikomisjon riigipäeval, et põhimõtteliselt ei saa keel takistuseks olla toetuse andmisel vähemusajalehtedele.

Nende toetamise uurimine usaldati Pressutredningule. See asutus on aga ütelnud Vatanele, et neil ei ole mingeid eridirektiive vähemusepressi osas, kuigi neid käsitletakse "ühe osana kogu ajakirjanduse probleemistatistikust". Pressutredning on avaldanud oma uurimistulemused alles 1975. Vahepeal võib sisserändajate organisatsioonidele tuua teatud toetust - kui riigipäev heaks kiidab. Invandrarutredningi ettepanekud. See võib pisut aidata, kuid ajalehe väljaandmine on kallias, konstateerib Vatane murelikult.

Artiklis loetakse üles peale Eesti Päevalehe ja Teataja ka kõik muu ilmuv trükisina, kusjuures selgub, et väikesel eesti rahvusgrupil on üheksalukalt suurim "press". Umbes neljakümnes rootsi ajalehes ilmuvad soomkeelsed veerud.

Mis puutub Eesti Päevalehte, siis on DN pildiajakirjas viiga, mis ei vasta artikli korrektsetele andmetele. Seal on kirjutatud: "Eesti ajaleht Eesti Päevaleht on üks neist vähestest sisserändajaajalehtedest, milline saab produktisoonitoetust". Nagu Vatane samas kirjutab, ei saa Eesti Päevaleht seda seaduses ette nähtud riiklikku väljaandmissoodustust. (EPL/KV).

Tallinnas suri 26. veebruaril Johannes Kõitets, stund. 14. veebruaril 1881. Iseesivuse ajal oli ta sõjaväe ülemfarmatseut ametis.

Informatsioon...

Algus lk 1

avaldati ilmselt kui üht lüli "koostöös" SDS juhtkirjaosakonna ja nõukogude uudistebüroo ning propagandateenistuse APN vahel.

Sissejuhtauses artiklile oli öeldud, et see on "vahendatud SDS-ile teadetebüroo APN kaudu. Kas ei oleks võinud nimetada, mis sorti uudistebürooga siin tegemist on? Vähe-malt märkides, et see on Nõukogude oma ja et sõnavõttu selle tõttu tuleks vaadelda kui spetsiaalselt erapooliku "poolle" sõnavõttu.

Ja ka seda, et sama artikli laiendatud versioon on varem ilmunud N. Liidu saatkonnas poolt Stockholmis väljaantavas "Nyheter från Sovjetunionen"?

On hea, kui SDS mõnikord annab sõna ka ametliku soveti vaatevinkli esindajatele. Jevkalnsi artikkel ei ole küll vormalt ametlik, kuid seda poleks kunagi "vahendatud" SDS-ile, kui see poleks esitanud ametliku nõukogude seisukohta. See aktualiseerib huvitava põhimõttelise küsimuse. Kas julgub SDS konsekventselt kohaldada põhimõtet et diktatuuride esindajad saavad vabalt kasutada lehe veergusid? Näit. ka sõjaväelised huntad Tshilisi ja Kreekas.

— Toegem siin abiks erapoolitu rootsi ületunnistaja. Tulevane Rootsi välisminister, sotsiaaldemokraat ja õigusteaduse professor Östen Undén kommenteeris rootsi riigipäeva eses Sovjeti võimuhaaramist Baltikumis nii:

"Kõik varem iseseisvat riiki on likvideeritud mõne päevaga. Näiline vabatahtlikkus ei saa petta ühtki vaatlajat... (välja arvatud Robert Kevkalns, võiks siin lisada)."

Jevkalns ei taha kuulda ka juttu sellest, et Balti riikide okupeerimine oli Stalini ja Hitleri vahel sõlmitud pakti järelduseks (nimetatud ka Molotov-Ribbentropi-paktiks). Ta toetub ühele tsitaadile Aftonbladetis 6. mail 1973. Võimalik, et AB-juhkija on moonutatud või lühendatud nõukogude tseensuri poolt, sest Aftonbladet kirjutab ju sõnasõnalni mh. alljärgnevat, mis läheb risti vastu sellele, mida Kevkalns püüab tõestada:

"Ükski objektiivne hindaja loomulikult ei usu Nõukogude ajalookirjutamist sellest, kuidas Baltikum annekteeriti N. Liidu külge Molotov-Ribbentropi pakti varjus Teise maailmasõja alguses."

Jevkalns tüüpiselt vaikib praegusest olukorrast Baltikumis. Ta ei puuduta ühegi sõnaga teistimõtlejate rühmist, nende surrukspõletamist, kes on protesteerinud usulise diskrimineerimise vastu, tseensuri, takistusi välismaale reismisele, väljarandamisele jne. jne. Selle asemel seab ta küsimusse minu väite, et enamus baltlasi tunnetavad venestust. Kuid Jevkalnsil tarvitseb vaid minna oma kodulinna Riias tänavale, et mõista millest ma kõnelen. Vene sisseränd on pärast sõda olnud nii suur, et lätlased on omaenda pealinna jäänud vähemuseks. Ei ole imetada kui seda ja muid venestussurve vorme lätlaste poolt loetakse rahvuslikuks ohuks?

Jevkalns arvab lõpuks, et minu Baltikumi-raamat on "karuteeneks" püüdlustele laiendada vaba informatsiooni vahetust Rootsi ja Balti nõukogude vahariikide vahel". Mis udujutt see nüüd on? Kas ma peaksin vaikima rühmistest ja vabaduse puudumisest ainult

sellepärast, et mitte ärritada nõukogude ametvõimusi? Mina ei saa ju parata sinna, et Sovjeti tseensur sõelub informatsiooni mis läheb ja tuleb Baltikumist. Ja et Sovjeti võimud takistavad kriitiliste ajakirjanikele Baltikumi külastamist.

Robert Jevkalns saab igal ajal külastada Rootsi, kui ta saab nõukogude võimudest väljasõiduloo ja ta saab kirjutada rootsi ajalehtedele kõike seda, mis on nõukogude väimuste teile mokka mööda. Mina ei saa kirjutada Baltikumi ajakirjanduses ega külastada Baltikumi, kuigi mind vastu minu enda tahtmist loetakse soveti võimude poolt Sovjeti kodanikuks. Nii siis asuvad need, kes takistavad vaba informatsiooni vahetust Rootsi ja Baltikumiga, eh, teisel pool Läänemerd, lüpetab Küng.

SDS SELETAB

Sydsvenska Dagbladet pidanud vajalikuks Küngi artiklile lisada selgituse, miks nõukogude propagandamaterjalile ruumi anti. Ajaleht arvab, et Riia ja APN nimetamine on "küllaldaselt selgitanud" Jevkalnsi artikli päritolu ja lisab:

"Leiame, et on oma huvi tutvustada rootsi lugejaskonnale, mil viisil ametlik Nõukogude poolle argumenteeritakse küsimustes, mis huvitavad paljusid rootsi lugejaid. See ei tähenda aga - ja seda ei pruugi üldtõlgi - et me jagaks sisseaadetud valdusartikli seisukohti või seisaksime autori andmete eest."

Küng väljendab õieti, kui ta ütleb, et et tema ega ka SDS ei oma sümptomaatilisi võimustiteemide vastu diktatuurimaades. Valdusartiklile publitsereimine nendelt maadelt vaatamata diktatuuri liiki, sünnib isendaistatetaval siin, kus on selge et lugejad otsekohe märkavad, et tegemist on ametliku vaatevinkliga, mida vastava maa valitsus sanktsioneerib."

Toimetust leiab, et on vääruslik, et Küng kordab Jevkalnsi artikli puhul oma seisukohti.

Kaks...

Algus lk 1

Eesti Eltevõtjate Ühingu aulige ja kauaaegne esimees Ernst Seim. Tema auto purustas Stockholmis tänaval kõrvalt mööda sõites veoauto, milline juht kõrvalolevat furgooni ei märganud. Ernst Seimi päästis samuti ohutusvöö - ta pääses kaelaavaaga purunenud klaasist ja kergema ajupõrutusega.

Kolmas õnnetus juhtus pr. Mall Seimiga (n-na Mattu), kellele Sockenplani juures ülekäigukohal tõõlt tulles peale sõitis auto, milline ei peatunud, kuigi auto teises sõidureas olid peatunud jalakäija üle tee laskmiseks.

Kuigi kokkupõrge oli tugev, pääses pr. Seim õnnetusest vaid ajupõrutusega. Ta viibis nädal haiglas ja on nüüd tagasi kodus.

Valgeranna

suvikodu vajab perenaist ja perenaist abi.

Lähemat informatsiooni saab tel. 031/87 67 05 ja 031/51 02 36.

Televisiooni programm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
9.30 Tapahtumia: Aikuiset magasin
für finskpråkiga.
10.00 Mustat ja punaiset vuodet. Ele-
tään vuotta 1962. On lamakausi.
Olavi Jokinen joutuu työttömäksi,
mutta Sirkka Korpela elää elintaso-
rouvan elämää.
De svarta och de röda åren. 7. Vi
skriver år 1962 och det är depres-
sion. Olavi Jokinen blir arbetslös
men system Sirkka lever i överflöd.
11.00–11.15 Start. Färg. Englaninkie-
lien alkeiskurssi aikuisille. 28. Good-
bye.
12.40 En français. Färg. 26. Entrez
dans la danse.
12.55–15.30 Ishockey-VM: Sovjet-
Sverige. Färg. Lars-Gunnar Björk-
lund.
17.30 Tili häst. Färg. Dressyrpro-
grammet Lätt B:2 och de första öv-
ningarna med hästen.
17.55 Helgsmålsringning från Tyss-
lunge kyrka i Närke. Färg.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Djur i Bergslagsnatur av Henry
Mattson från Fagersta. Färg.
19.00 Tiekko. Färg. Novellfilm om en
sexårig pojke av Maud Reuterswärd.
9.30 Mitt hus och min trädgård. Färg.
9.30 Arsene Lupin – gentlemanna-
ljuv. Färg. 7. De åtta klocklagen.
1.00 Aktuellt, väder.
1.30 TV-nytt.
1.35–23.05 På parkett. Färg. Lasse
Holmquist presenterar en känd pro-
fil och dennes önskeartister.

TELEVISION 2

5.45 Teaterkrönika: Fria – men hur
länge? Färg. Om de fria teatergrup-
perna i Sverige.
6.35 Onedlinjen. Färg. 10. Auktio-
nen.
7.25 TV-nytt, väder.
7.30 Det susar i säven. Färg. 15.
Paddas speciella tur.
7.45 Lilla Anna och Långa Farbrörn.
Färg. 15. Lilla Anna och Långa Far-
brörn hoppar rep.
8.00 Lördags. Färg. Vad händer när
man petar ner ett frö i jorden? Vad
betyder allemansrätt?
8.30 Pollyanna. Färg. Engelsk serie
efter en bok av Eleanor Porter.
Andra delar.
9.00 På äldre dar. Färg. Information
och förståelse för vuxet folk. Ver-
dar: Jan Gabrielsson och My Pers-
son.
9.30 Rapport med väder och sport.
10.00 Lördagsnöjet: Bengtsson, van-
sinniga värld. Färg. Studioshow
med Rolf Bengtsson, Reimers Ek-
berg och Lili Lindfors.
10.25 Donkosacker. Färg. Den be-
römda ryska kören sjunger i
Odense kyrka i Danmark.
1.00 Våld i mörker – amerikansk
långfilm från 1948. Regi: Jean Negu-
lesco.
2.40–22.45 TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
9.00 Uutisviikko.
Nyhetveckan.
9.25 Kaunotar ja Kulkuri. Ohjelma
Löröstä ja Carolasta, kahdesta
Suomessa syntyneestä ravihevo-
sesta.
Ladyn och Lufsen – om travhä-
starna Lörö och Carolä.
11.00–12.15 Gudstjänst. Färg. Fräls-
ningsarméns helgemesöte från Hi-
singskären, Göteborg. Mötesledare:
Major Allan Sellén. Predikan: Hi-
singskärens hормунисikkär samt
strängmusikkären.
17.00 Tro, hopp och kärlek – ameri-
kansk filmkomedi från 1923.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 På 20-talet var jag mitt inne i
jobbet. Färg. Program om gla-
skonstnären Edvard Hald.
18.30 Fokus. Färg.
19.00 Cirkus Bennewels. Färg.

19.30 Attacus. Färg. Mitt i hjärtat av
Paris lever Europas största fjärril.
Attacus. Dess hemland är egentligen
Japan men den fördes till Paris av
en munk för mer än 100 år sedan.
19.40 I fallgroparna finns mycket att
hämta. Färg. Program om Torsten
Renqvist och hans skulpturer, som
just nu visas på Moderna museet i
Stockholm. Medverk: Per Gunnar
Evander, Torsten Renqvist och Ulf
Linde.
20.05 Två folkvalda. Färg. Engelsk
serie. 1. Kampen om parlaments-
platsen. Manus: Edmund Ward.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspeglar.
22.05–22.35 Kartan och verkligheten.
Färg. 1. Kartan som växte.

TELEVISION 2

10.30 Start II. Färg. 27. Bed and
Breakfast.
Förskoleprogram:
10.35–11.00 Om – en vanlig dag med
kossan Rosa.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Det susar i säven. Färg. 16.
Hemiska händelser på Paddeborg.
17.45 Lilla Anna och Långa Farbrörn.
Färg. 16. Lilla Anna skrämmar
Långa Farbrörn.
18.00 Guinea Bissau. Färg. Om en ny
stat i Afrika och om människorna
som lever där berättar Lennart
Malmer och Ingela Romare.
18.30 Straffet. Färg. Berättelse i tre
avsnitt av Britt Edwall om Kenta
och Krille och tanten i samma hus.
Del 1. Det var hon som börja – tror
jag. Regi: Olle Eriksson.
Medverk: Sebastian Håkansson, Al-
lan Zoltan, Yvonne Lombard, Jan
Bergquist, Pippi Heising, Mona
Andersson, Sture Hovstadius, Chris
Wahlström, Gösta Borg.
19.00 Knuff – om ungdomar och tra-
fiken.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10 Två och en flygel. Färg. Lite
minnen och några låtar tillsammans
med Lena Nyman.
20.45 Dagbok i bild. Några veckoda-
gar med Titti Johansson. 28. Upp-
sala.
21.00 Ett gömställe på kartan. Färg.
Vid foten av Mandarabergen i för-
bundsrepubliken Kamerun i Afrika
lever den isolerade bergsstammen
Podokwo.
21.45 Söndagsdeckaren: Kommiss-
arie
22.45–22.50 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00–9.10 Switch on! 27. Lågstadiet.
9.45–9.55 Människan – djuren – na-
turen. 1. Hur naturen fungerar.
Lågstadiet.
10.10–10.30 Världen och vi. Färg. 1.
Mellanstadiet.
10.35 Mer om film och TV. Färg. 2.
Om romantik. Högstadiet.
11.00–11.25 Joule, watt och pascal.
Färg. 1. Håller mätten måttet? Textat.
Skol-TV:
12.00–12.15 Föremålen berättar. Sol-
daten. Mellanstadiet.
12.20–12.40 Film – TV – verklighet.
1. 25 verktyger/sek. Högstadiet.
12.45–13.05 En naturtyp om våren.
Färg. Levn. Högstadiet.
13.35–13.55 Matintesterna. Färg.
Norsk TV-teater: Ett dukkehjem.
Högstadiet och gymnasiet.
16.30 Halvtem: Nalle Topp och födel-
sedagsfesten. Färg.
16.40–16.55 Jason och Frans. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Follyoff. Färg. 5. Brevet.
18.30 Mot vägen. Färg. Universite-
ten på villovägar? Direktansätt
aktuell debatt från Umeå Universitet
om vår utbildning. Medverk: bl a
utbildningsminister Bertil Zachris-
son, politiker, studenter och lärare.
Programledare: Siwert Öholm.
19.25 Bohème. Färg. Opera i fyra ak-
ter av Puccini. Libretto: L. Illica
och G. Giacosa efter H. Murgers ro-
man. Översättning: Bo Setterlind. Regi:
Jonas Cornell.
I rollerna: Helena Döse, Gösta Win-

bergh, Carl Johan Falkman, Lalla
Andersson, Sten Wahlund, Jerker
Arvidson, Kåge Jehrländer, Rolf
Cederlöf, Roland Häggström m fl.
Kungl. Hovkapellet, Operakören.
Dir. Rainer Miedel. Akt 1 och 2. Di-
rektansättning från Kungl. Teatern i
Stockholm.
20.25 Aktuellt och väder.
20.55 Bohème, forts. Färg. Akt 3 och
4.
21.50 TV-nytt.
21.55–22.40 Kamraternas karmaternas.
Färg. 1. Sydjemen bor karmaterna,
ett folk som sedan urminnes tider
levt enligt kommunistiska principer.
Västyskt reportage.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Beppes godnattstund. Färg.
18.00 Insändaren. Textat.
18.30 Joule, watt och pascal. Färg. 1.
Håller mätten måttet? Textat.
18.55 Domstol: Fallet Peter Elgar –
första dagen.
19.20 Sydnytt, västnytt, mittnytt,
nordnytt, allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Finlandisation. Färg. Finlands
bidrag till underhållningsfestivalen i
Montreux.
20.20 Kabaré: Bättre ser än aldrig.
Färg. Lasse O'Mansson och Bengt
Wittström presenterar underhåll-
ningsbranschens nästval.
20.55 Anslagsstavlan. Färg.
21.00 En arbetarig industri. Färg.
Glasbruket i Sösmuth i Västysk-
land hotades för fyra år sedan av
nedläggning. I det läget tog arbe-
tarna själva över industrin. Hur det
gick för dem fram till nu berättas i
detta västyska reportage.
21.40 Färliga kyssar. Färg. Dansk
långfilm från 1972. Regi: Henrik
Stangerup.
23.00–23.05 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30–8.55 Biologi. 9. Miljön och hur
vi undersöker den. Gymnasiet.
9.00–9.20 Musik i det som finns.
Färg. 2. Vi bygger ett jätteinstru-
ment. Mellanstadiet.
10.00 Switch on! 27. Lågstadiet.
10.10 i Latinamerika. Färg. 1. Latina-
merikanska bilder. Mellanstadiet.
Förskoleprogram:
10.30–10.55 Om – en vanlig dag med
kossan Rosa.
11.00–11.15 Start II. Färg. Engelska
för vuxna. 28. Goodbye.
Skol-TV:
12.00 Klotet 18. Färg. Lågstadiet.
12.20–12.35 Matematik. Färg. 4. Vi
gör tabeller och diagram 1. Mellan-
stadiet.
13.10–13.30 Fyra epoker – fyra mil-
ljöer. Färg. 4. 1700-talet. Gymnasiet.
13.35–13.55 Elektronikkåldern. Högsta-
diat.
14.00–14.20 Olycksfallsvärd. Högsta-
diat.
Förskoleprogram:
14.30–14.55 Om – en vanlig dag med
kossan Rosa.
16.30 Halvtem: När jag var liten.
Färg.
16.45–16.55 Min hund och jag. Färg.
2. Konstnären.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Tratten med musikaliska sväng-
ningar. Färg.
19.30 Konsthistorikern Gustaf Näs-
ström på strövart i Köpenhamn.
19.00 Sångstund från Björngårds-
villan. Färg.
19.30 Boden Radio. Den svenska
rundradion debuterade i Boden 1921,
regionalradion hade premiär i Norr-
botten 1929, lokalradiofrik starta-
de här förra året och just nu på-
går försök med kabeltelevision i
Norrbottnen – pionjärskedet i etern.
20.00 Känn ditt land. Färg. Cykelse-
mester i Skåne.
20.15 Den ursinniga modern. Färg.
Två tyska soldater inkvarterats hos
en kvinna på landet. Ett slags me-
niskap över gränserna skapas,
men då kvinnan får veta att hennes
son funnit döden på andra fronten,
utkräver hon hämnd. Efter en no-
vell av Guy de Maupassant.

20.30 Fritid, ekonomi och hälsa. Färg.
Båtar, bilar, skidutrustning, fritids-
hus ... pengar ... vad får vi ut av
detta.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–22.20 Vilda västern: En kula i
ryggen. Del 3. Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Beppes godnattstund. Färg.
18.00–18.15 Start II. Färg. 23. Good-
bye.
18.55 Puttes tips. Färg.
18.55 Domstol: Fallet Peter Elgar –
andra dagen. Färg.
19.20 Sydnytt, västnytt, mittnytt,
nordnytt, allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok: Tiden i Malmö på
jorden. Jacques Werup läser ur och
talar om sin nya diktsamling.
20.10 Onedlinjen. Färg. 11. Motsätt-
ningar.
21.00 Bakom rubrikerna. Ahh! Ugh!
Splash! Boom! Serievärlden – ett
mass-massmedium i skymundan.
21.40 Socialismens vändpunkt – sam-
tal med prof. Roger Garaudy, Paris.
22.05–22.10 TV-nytt och väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.00–9.15 Here we come. Färg. 4. The
old Castle. Mellanstadiet.
9.30–9.40 Afrika idag. 1. Hos fami-
ljerna Chileshe och Chitenta i Zamb-
ia. Mellanstadiet. Textat.
9.45–10.05 Klotet 18. Färg. Lågstadiet.
10.10 Informera flera. 1. Massmedie-
tips. Gymnasiet.
10.30–10.50 Informera flera. 2. Gym-
nasiet.
11.00–11.30 Kartan och verkligheten.
Färg. 2. Hur Sverige blev avlångt.
Skol-TV:
12.00–12.15 Sovjetunionen. 1. Männi-
skor. Sovjet. Högstadiet.
12.20–12.45 "Det är jag, Juan" av Gö-
ran Tunström. Färg. Mellanstadiet.
13.10 Allmän fysik. 4. Människan och
vattnet. Gymnasiet.
13.35–13.55 Fysik. 2. Elektricitet – en
faror och skydd. Högstadiet.
14.00–14.20 Mer om film och TV.
Färg. 3. En kortfilm. Högstadiet.
14.30–14.50 Film – TV – verklighet.
1. 25 verktyger/sek. Högstadiet.
16.30 Halvtem: Växter – tjärbloms-
ter. Färg. Maud Reuterswärd berät-
tar.
16.35 Sagobygget. Färg.
16.40–17.00 Nu kommer jag! Färg.
Clownen Goci spelar på många in-
strument.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Hajk. Färg. Vi svarar på frågor
som du ställde – Bengt Asterlind.
18.30 Barn i bur. Färg. Engelskt re-
portage om två enäggstvillingar som
av medicinska skäl måste tillbringa
sina första levnadsår i var sin steril
plastbur.
19.50 Ruta för ruta – bild för bild.
Färg.
20.10 Fasta, råkost, örter – är det
medicin det? Färg. Håller vi på att
forgiftas av våra mediciner, är det
dags att erkänna de biologiskt in-
riktade behandlingsformerna som
ett alternativt inom sjukvården? Na-
turmedicinens mål och metoder
presenteras och kommenteras av
Torbjörn Wileén.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–23.10 Svensk premiär: Skrot-
samlarna – italiensk långfilm från
1969. Färg. Regi: Ermanno Olmi.

TELEVISION 2

10.00–17.00 ca Riksdagens biståndse-
batt. Färg. Direktansättning från
Riksdagen. Christer Petersson.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Beppes godnattstund. Färg.
18.00–18.40 Bakom rubrikerna. Ahh!
Ugh! Splash! Boom! Serievärlden –
ett mass-massmedium i skymun-
dan.
18.50 Start II. Färg. Övningsprogram
28.
18.55 Domstol: Fallet Peter Elgar –
tredje dagen. Färg.

19.20 Sydnytt, västnytt, mittnytt,
nordnytt, allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Kvartaret Oron. Färg. Del 5.
Vale.
Medverk. Solveig Ternström, Olof
Bergström, John Zacharias, Lena
Granhagen, Mari Isedal, Gun Jöns-
son, Filie Lyckow, Ulla-Britt Norr-
man, Rebecca Pawlo, Ugo Hasslo,
Ake Fridell, Inga Didong, Helena
Reuterblad, Nils Eklund, Olle Hil-
ding.
20.55 Murgrönen – Gotlands lands-
kapsblomma. Färg.
21.00 Ärvä – enda chansen att för-
värva? Färg. Reportage om det allt
intensivare priskriget om skog och
jordbruksmark.
21.30 Arbetslånger med Georg Riedel
och Egil Johansen. Färg.
22.00–22.05 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
8.30–8.50 Sju gissel. 6. Tumörsjukdo-
mar. Gymnasiet.
9.20–9.35 Matematik. Färg. 4. Vi gör
tabeller och diagram 1. Mellansta-
diat.
9.45–9.55 Människan – djuren – na-
turen. 1. Hur naturen fungerar.
Lågstadiet. Textat.
10.35–10.55 Musik i det som finns.
Färg. 2. Vi bygger ett jätteinstru-
ment. Mellanstadiet.
12.00–12.10 Människan – djuren –
naturen. 1. Hur naturen fungerar.
Lågstadiet.
12.30–12.40 i Norrland. Färg. 1. Möte
med Norrland. Mellanstadiet.
13.30 Halvtem: Myt. Färg.
16.35–16.50 Sagan om Tom Titten.
Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 De fem sinnena. Färg. 1. En
värld av sinnen.
19.20 Är det så här vi ser ut? Färg.
Om folk och deras identitetskort.
19.30 Emma – kvinna av idag. Färg.
Dramatisering i sex avsnitt efter
Jane Austens klassiker om den
unga dominerande Emma Wood-
house som i brist på sysselsätt-
ningar ägnar sig åt att ordna andra
personers äktenskap.
20.20 Glaskulan. Färg. Vårsolen lyser
och lockar fram kulspeglarna ur sina
vinterden.
20.30 Insyn: Mysteriet vid Amme-
berg. Färg. I Ammeberg vid Vät-
terns strand finns den rikaste zink-
gruvan i Europa. Där finns det
också koppar, bly och silver. Som
ett mysterium framstår det för
många att det är det belgiska grub-
bolaget Vieille Montagne som bry-
ter dessa bärbarmetaller ur det sven-
ska berget – och har gjort det i
mer än hundra år. Företaget har
betalat mycket lite skatt i Sverige.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–22.25 Savannens vilda hundar.
Färg. På den afrikanska savannen
stryker flockar av vilda hundar om-
kring. Deras grymma och hårda
kamp för tillvaron har följts av be-
teendeforskaren Jane Goodall.

TELEVISION 2

17.00 Förskoleprogram: Om –
Måsan, Busan och andra katter.
Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Beppes godnattstund. Färg.
18.00 Medicin. Färg. Frågor om allt
möjligt inom medicinens värld be-
svaras och förklaras av experter.
19.00 Ribbländing.
19.20 Sydnytt, västnytt, mittnytt,
nordnytt, allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Kartan och verkligheten. Färg.
2. Hur Sverige blev avlångt.
20.30 Fleksnes fataliteter med Rolf
Veslund. Färg. 4. Biovia Bant-
ningsinstitut.
21.00 En ridå av tystnad. Färg. I
England finns i dag mer än 2 miljo-
ner människor med mer eller
mindre grava hörselskador. Textat.
21.50 Sportnytt.
22.20–22.25 TV-nytt och väder.